

- 32 Impetrans aliquid à Principe, non tenetur facere mentionem eius, quod expressum impetrationem non impedit.
- 33 Impetrans beneficium curatum, illud habebit, licet in impetratione non significauerit se sacris ordinibus non esse insignium, sed saltem de stylo curie narrare debet se clericum esse, ut in n. 34.
- 35 Decij opinio aduersus communem postquam supra, n. 21. cum sequentibus, sed contra eum, n. 48.
- 36 Nauarrus opinio distinguens concurrat cum communi, ut in n. 49.
- 37 Covarr. opinio contra eandem communem: sed contra eum, n. 42. & n. 50.
- 38 Menochij opinio contra eandem communem differitur de ea, n. 51.
- 39 Qualitates, quae est stylo curie vel Cancellarie, vel consuetudine Principis exprimi consueverunt, narranda necessario sunt, alioquin rescriptum vitatur, quod si nec iure, nec stylo curie vel consuetudine exprimi solent, vide n. 40.
- 40 Auctor sequitur & probat communem presertim sententiam.
- 41 Cap. super literis, de rescrip. intellect. & n. 45. & 46.
- 42 Arbitrio iudicis Apostolici relinquitur, quae causa vel qualitas falso expressa, vel veritas occultata mouerit leuiter vel grauiter, aut notabiliter Principem ad concedendum in specie praedictae communis sententiae.
- 43 Cap. dudum, de election. intellectus.
- 44 Clausula, Si preces veritate nitantur, semper intelligenda est apposta in rescriptis Papa, etiam si non apponatur.
- 45 Vbi plura copulantur in rescripto circa vnum effectum quorum quolibet per se sufficit, vnum probare sufficit: ampliat n. 6. & limitatur n. 63.
- 46 Cum plura narrantur, quae de iure minime necessaria sunt, tunc copula in disiunctam resoluitur.
- 47 Si plura capitula sunt narrata in commissione quorum aliqua vera, & aliqua falsa sunt, sufficit probare veritatem vnius.
- 48 Vbi plures causa narrantur in rescripto, quarum aliquae sunt subreptitiae, aliqua vero non, procedendum est, ut latius hic.
- 49 Ordinario conferente beneficium vocans duplici causa, si vera vna sit, collatio sustinetur, si habuit potestatem prouidendi utroque casu.
- 50 Imperatione facta vnius beneficii pluribus modis vacantis, sufficit probare primum modum vocationis de expressis, & vide n. 19.
- 51 Cum vnus vocationis modus exprimitur, alter non continetur, nisi aliud constet de intentione impetrantis vel concedentis.
- 52 Rescriptum Papa continens diuersas gratias, non vitatur per subreptionem in vna.
- 53 Vbi duo in rescripto narrantur, quorum ex se neutrum sufficeret, utrumque probandum erit.
- 54 Dispositio quaeque habens duas aut plures causas, etiam vna cessante: sustinetur, & n. 66. & 67. quomodo intelligatur.
- 55 Gratia à Principe facta vitatur ex falsitate vel subreptione vnius ex pluribus causis narratis, vbi quomodo procedat.
- 56 Dispenatio, nulla causa expressa, praesumitur fieri ex pluribus causis.
- 57 Dicenti plures rationes dispositionis esse creditur, & qui dicit vnicam probare debet, & eam esse solam, ut in n. 71.
- 58 Aratione non expressa non licere arguere.
- 59 Quoties in lege vel alia dispositione non potest addi nisi vnica tantum causa vel ratio, illa habetur pro expressa.

- 74 Falsitas veri valoris beneficii expressa an vitiet gratiam, & num. sequen. praecepit num. 79. vbi sententia auctoris, & n. 78. quid in nominatione.
- 75 Verus valor beneficii de iure in impetratione exprimi non debet, sicut de stylo Curiae Romanae, ut in numero 76.
- 76 Falsus valor beneficii expressus vitiat gratiam, etiam motu proprio concessam.
- 77 Regule Cancellariae de exprimendo vero valore beneficii in impetratione rationes.
- 78 Gratia à Romano Pontifice impetrata simplicitate beneficii, facta tamen falso mentione absque dolo, quod esset curatum, an sit nulla, & numeris sequentibus, praecepit num. 83.
- 79 Cura animarum est necessario exprimenda in impetratione beneficii curati.
- 80 Gratia facta de sacrificia narratione facta per ignorantiam & simplicitatem, quod esset dignitas, cum tamen non sit ita, sed simplex officium, non est subreptitia.
- 81 Mandatum Apostolicum de recipiendo aliquem in canonicum cuiusdam Ecclesiae, non obstante certo canonicorum numero ibi statuto, valet ac debet exequi, & si in illa Ecclesia nullus sit numerus canonicorum statutus.
- 82 Gratia seu remissio homicidij à Principe impetrata, mentione non facta prioris indulgentiae, simile crimen eidem impetranti remittentis, vbi subreptitia inuoluta est, & n. 87. & 88. & 89.
- 83 Princeps iure absque animae periculo in utroque foro potest remittere criminis poenam, qua in satisfactionem reipublicae à legibus statuta fuerit, vbi ex hoc reipublicae damnum minime sequitur, & absque laesione privati iniuriam passus: alius siue partis remissione mortaliter peccat.
- 84 Lex 2. titul. 25. lib. 8. Nonae Collectionis Regiae declaratur.
- 85 Dicitio, alius, alia, aliud, est repetitio similium.
- 86 Dispenatio super pluralitate beneficiorum ab eo obtenta, cum quo prius per sedem Apostolicam fuerat dispensatum super defectu natalium ad ordines sacros, & ad obtinendum beneficium curatum, hoc tacito erit nulla, veluti per subreptionem obtenta.
- 87 Dispenatio secunda alicuius vniq. ad hoc, ut valeat, debet in ea fieri mentio primae dispensationis circa eam concessa.
- 88 Privilegium impetrato cum limitatione & certa moderatione, non valet impetrato secundi privilegij facta simpliciter.
- 89 Rescriptum tendens ad agendam vel confirmandam construendamque concessionem primam, debet mentionem prioris facere, alioquin erit subreptitium.
- 90 Facultas Regia secunda ad faciendum maiorem, debet mentionem prioris facere, alias non valet.
- 91 Facultas secunda ad bona maiorem alienanda vel hypothecanda prioris debet meminisse, ut valeat.
- 92 Facultas Regia ad primogenium instituendum, non facta mentione liberorum, quos habebat impetrans, eorum tamen in genere meminit, an valeat.
- 93 Et quid in legitimatione filij.
- 94 Dispenatio Papa super matrimonio inter consanguineos contrahendo non valet, si ibi causa falsa sit expressa, nisi eam postea Papa confirmaret, & n. 100. quomodo hoc sit intelligendum.
- 95 Dissimulatio Papa habet vim & effectum dispensationis, quando ipse hoc exprimit, nempè quod dissimulat, alias fecit.
- 96 Vbi aliquis bona fide est in eo statu, ut tantum contra humanam sine proximi iniuria vitium agat absque trans

- transgressionem legis naturalis ac diuinae, in eo statu demittendus est, si ex correctione scandalum graue immineret.
- 101 Consilium pro confessariis, ne bona fide matrimonialiter contrahentes iam copulatos in mala constituant.
- 102 Dispenatio Apostolica ad matrimonium contrahendum vnica causa expressa, & ordinario loci commissi cum clausula ordinaria, si preces veritate nitantur, & c. corruis si illa causa est falsa.
- 103 Causa expressa in dispensatione semper praesumitur esse finalis.
- 104 Impetrans dispensationem ad matrimonium contrahendum, cum pluribus causis, tenetur eas prius verificare: & quid si vna earum falsa sit, cetera autem vera, n. 106. cum seqq.
- 105 Causa iuste in curia ad dispensandum ad contrahendum matrimonium.
- 106 Relatum dicitur esse in referente, & cum omnibus suis qualitatibus, vere & proprie, specialiter & expresse.
- 107 Dispenatio circa impedimenta matrimony, cum dependeat à voluntate Principis, praesumitur difficultis & etiam impossibilis, licet sit de solitis concedi, praeterquam in tertio & quarto gradibus consanguinitatis & affinis.
- 108 Sautum vel constitutum, vel Princeps concedens, aliquid exprimitur circa alium conficiendum, aliter quam à iure communi se dispositum, an censetur ex hoc formam inducere.
- 109 Lex vel statutum introducens aliquid cum certis modificationibus, censetur in illis formam inducere.
- 110 Vbi in dispositione legis vel hominis ponitur aliquid conditionaliter, illud dicitur esse de forma.
- 111 Dicitio, si & c. inducit conditionem.
- 112 Forma est indiuidua, & diuisio formam corrumpit.
- 113 Forma est de genere indiuisibilium, & quando plures solemnitates requiruntur ad actionem, omnes sunt obseruandae, & si vna deficiat, omnes sunt ex integro faciendae.
- 114 Vbi plura sunt requisita de forma, omnia debent seruari, etiam si aliquid ex eis videatur superfluum.
- 115 Vitio per inutile non vitatur in his que sunt de forma.
- 116 Forma à lege inducta vel ab statuto, in dubio censetur substantialis & semper ad vnguem seruari debet.
- 117 Forme omisso, etiam in qualitate minima vitatur.
- 118 Delegatum nullatenus egredi potest commissionis suae fines.
- 119 Forma censetur dari & constitui à delegante, etiam si ordo aliqui à iure requisitus inibi exponatur.
- 120 Ea, quae ratiè à iure in sunt, si ab homine exprimitur, nihil operantur, & quomodo hoc intelligatur.
- 121 Dispenatio ad matrimonium contrahendum continens plures causas, quarum nulla est de se sufficiens, an & quando vitetur ob falsitatem vnius & n. 129. quod si causa minus principalis non sit vera, non vitatur dispensatio.
- 122 Dispensationes sunt stricti iuris, ac prouide de vno casu ad alium, etiam maiorem rationem habentem, extendi non valent.
- 123 Dispensandi aut legitimandi difficultas licet, ut fauorabilis, sit extendenda ac benigne intelligenda, non vero stricte, ipsa tamen dispensatio odiosa est & stricte interpretanda, ita ut in ea non sit locus argumenti de maiori ad minus.
- 124 Argumentum de maiori ad minus locum non habet in dispensatione iam facta.
- 125 Dispenatio facta in materia matrimoniali debet intelligi large in fauorem matrimony, nisi alias sequeretur scandalum.

- 128 Consanguinitas in gradu remotiori, in linea inaequali computanda est.
- 129 Testis, qui in vno est varius, contrarius vel falsum deponit, an & quando in ceteris fidem faciat vel non.
- 130 Veritas narrationum ad impetrandam dispensationem pro matrimonio contrahendo est consideranda secundum tempus impetrationis, quando veritas causa narratur de praesenti.
- 131 Causa dispensationis cessante, quando cesset vel non dispensatio.
- 132 Non sufficit narrata scienter verificari post impetratam dispensationem, sed tempore eius impetrationis veritas, prout narratur, debet se habere, ut hic.
- 133 Dispenatio pro matrimonio contrahendo scienter impetrata ex falsa causa per fraudem erit subreptitia.
- 134 Exprimendum est necessario matrimonium fuisse scienter contractum ante dispensationem, ad hoc, ut dispensatio postea impetrata teneat.
- 135 Difficilius hodie dispensatur quam olim cum impeditiis, quia etiam scienter contraxerunt & consummaverunt matrimonium.

CAPVT XV.

De falsitate, subreptione & obreptione causa finalis & impulsua in precibus Principis factis commissis, deque veritate in eisdem tacita.

Acturi de veritate precum Principi effusarum atque de causis finali & impulsua cum mouentibus in rescriptis & gratis ab eo impetratis, An defectus vel taciturnitas veritatis vitiet rescriptum, concessionem, privilegium vel gratiam, necessarium duximus praemittere, quae dicatur causa finalis, & qua impulsua est.

Et profecto res haec adeo sub opinione est, vt vix quid receptius, quidue verius tenendum sit, agnosci valeat; Variant namque plurimum in hoc ferbentes nostri, ita vt varietas ipsorum confusionem pariat, praemaxime, cum Bald. multis in locis de ea re diuersimode loquatur, quinimo & Accurs. & ceteri post eum interpretes varia in hoc sententur, vt constat ex latissime congestis ab Andr. Tirac. in tractat. de causis cessante, limitat. l. n. 21. & seqq. nos vero, omnibus his omissis, veritati ac resolutioni, prout motus est, praeprius accedendo, sic existimamus obseruandum.

Causa finalis est ea, quae principaliter in actu agendo ab agente consideratur, quae ipsum praecipue mouet, & in quam ipsius mens finalis dirigitur, Haec namque est vltima quoad executionem, prius tamen quoad intentionem, ita Bart. in Lambitio, n. 19. ff. de decret. ab ordin. faciend. S. Thom. 1. 2. qu. 1. artic. 1. ad 1. & art. 4. & 9. 18. artic. 6. ad 2. & 9. 20. artic. 1. ad 2. Vnde prima omnium causarum est causa finalis, secundum D. Thom. 1. 1. artic. 2. & post eum docet optime Nauar. in c. inter verbas, l. 19. 3. corollar. 4.

Causa autem impulsua est, quae praeter finem vltimum mouet agentem, causam dat actui, & sine qua non fieret actus: & vulgo dicitur impulsua, quia impellit ad agendum: & haec non recte ab aliis efficiens vocatur, licet causa efficiens à finali distinguatur, vt bene probat post Thom. & Rodolp. Agric. quos citat D. Coulib. 1. variat. resolut. c. 20. n. 5. vbi praedictae descriptionem ac differentiam causa finalis & impulsua sequitur ac probat, illud addens ex Maiore in 4. sement. distinct. 15. q. 29. vers. quinto arguit, & in dist. 25. q. 2. col. 4. non esse necessariam, solidamque consequentiam; Hoc non contingente, actus hic non fieret, legitur hoc, quod modo contingit, est causa finalis aut principalis huius actus: Sicut nec illam; Hoc remoto, ipse non

non agerem istum actum; Ergo hoc est causa finalis actus: Est liquidem causa impulsiva, quæ prævisionem quandam adhibet ad efficiendum: quod comprobatur ex text. in l. 1. §. sexum, ff. de postul.

4 Ex quibus præ deductur primo; Symoniam esse servituti alicui prælato principaliter spe consequendi ab eo beneficium aliquod Ecclesiasticum, deficientem etiam expressa pactione, iuxta glol. verb. promiserat, & Doctor. communiter ibid. in c. cum essent, de Symonia esset tamen Symonia mentalis, secundum Felinum, ibi, & Caiet. in summa verb. Symonia, in fin. secus autem esset servituti principaliter Episcopo ob personæ dignitatem, ob stipendium, pro victu quotidiano consequendo, quamvis minus principaliter spe consequendi ab eo prædictum beneficium Ecclesiasticum id fiat, secund. glol. & Doctor. ubi supra, & declarat pulchre Adrian. in quodlib. 9. art. 2. sub literam n. 9. & probatur ex pluribus Navar. in manual. Latin. cap. 23. num. 100. vers. 5. & prius cap. 17. num. 109. in princ. quam resolutionem sequitur & probat Couar. ubi supra. num. 3. ubi quod non statim existimandum est, spem habendi beneficium Ecclesiasticum esse causam finalem aut principalem, ex eo, quod alioqui non esset quis prælato servitutus, nisi ab eo beneficii collationem speraret, quia potest hoc ita esse, & simul spem istam causam impulsivam, non finalem huius ministerij fuisse.

5 Scribunt tamen Innoc. & Ant in c. tuam, de stat. & qualitat. conferentem beneficium alicui ea mente ac intentione, vt per huiusmodi collationem liberetur ab obligatione, qua ad anydoram tenebatur, Symoniam committere: quod sequutus est Ang. in l. sed lege, §. consuluit, ff. de petit. hered. Hoc tamen intelligendum est, verum esse ac procedere, vbi expressim collatio fieret in remunerationem & ad tollendam obligationem ad anydoram, qua prælatus tenebatur: secus autem: si simpliciter ea intentione fieret, vt aduerit Philip. Dec. in c. ad nostram, num. 5. de probat. Contrarium tamen, & verius meo iudicio, probat D. Couar. ubi supra. n. 4. versio scribit tamen, existimans in hac eadem specie nec mentale Symoniam committi, vbi collatio simpliciter ea intentione & animo facta fuerit, nec item exteriore, etiam si expresse actum sit à collatore, vt in remunerationem prædictæ obligationis id faciat: Nihil namque efficit ad culpam criminis Symonia, deducere in pactum solam obligationem moralem, ita vt ab honestate processit, nullo ei addito robore, vel eam tantum à bonis moribus, & vt à grato animo oritur, remittere: Sic enim iure licet mutandi absque t vicio vltæ deducere in pactum obligationem illam anydoralem, qua capiens mutuum, tenetur mutuantii simile beneficium exhibere, modo hoc adiciatur, quo promittens non plus obligetur, quam alias tenebatur cessante pacto, vel colligatur ex ipso facto & pacificentium mente, nihil per hanc conventionem adici anydorali obligationi, iuxta glol. penult. & final. in cap. si veneraberis, 14. quæst. 3. Card. Anan. & Abb. in c. consuluit, de v. s. & eundem Cardin. Clement. 1. de v. s. q. 20. Felin. cap. ad audientiam, 2. n. 10. de rescrip. S. Thom. 2. 2. q. 78. artic. 2. ad 3. Gabriel. in 4. sententiarum distinct. 15. quæst. 11. & ibi Ioann. Major, q. 29. vers. 2. arguitur, est communis secund. Couar. ubi supra, n. 4. circa finem.

7 Secundo t ex supradictis inferitur, mutuantem pecuniam principali causa ob amicitiam alterius, & vt ei indigenti subueniret, quamvis secundario ob spem, quam concepit aliquid vltra sortem à debitore sponte dandum se accipiendi, non committere vllam vltam neque etiam mentalem: secus vero si id principaliter fiat ob lucrum, iuxta glolam in d. c. consuluit, verbo

sperantes, de v. s. v. s. Comunitur ibi approbatam ab Innocent. & ceteris scribentibus, & est communis omnium Canonistarum & Theologorum contra Molinam in 1. & contra Soto in 2. secundum Navar. in Manuali Latino, c. 17. n. 209. & c. 23. n. 100. versio. 5. vbi late probatur, & communi omnium sententia probatum est, secundum Couar. d. c. 20. n. 4. vbi quod procedit etiam si alioqui non concepta illa spe, non esset pecuniam debitori mutaturus, cum spes ista recipiendi aliquid vltra sortem à debitore sponte & libere dante, non fuerit causa finalis mutui, sed impulsiva, quamvis ea seculata, actus hic non fieret, vt colligit ex Caietano & Ioanne à Medina ibi per cum citatis.

8 Tertio t oritur ex præcedentibus, peccatæ quidem clericum atque Symoniam mentalem committere, euntem in Ecclesiam, vt præsens sit diuinis officiis, motus principali causa ob percipiendas quotidianas distributiones, iuxta glolam post Hostiensem in cap. v. m. co. verbo receperis, in fine, de clericis non resident. in 6. quam ibi sequuntur Dd. & Abbas in cap. ex parte 1. num. 4. de officio deleg. & ibi Felin. num. 2. & alios referens Decius num. 6. dicit singularem idem Felin. in cap. causam, de Symonia, vbi Abb. & Anania idem probant: sequitur dicens eam glolam celeberrimam Navar. in Manuali Latino, cap. 23. num. 100. versio. 5. Quod verum est & procedit, cum lucrum istud, non diuinum officium maxime æstimatur, & præcipuus finis huius operis est, tunc enim Symonia mentalis committitur, vt ex prædictis patet, & tradit Navar. in cap. vltim. de penitentia, dist. 5. num. 56. & in relectione de decendis horis canonicis, sed de oratione notab. 6. quem sequitur & probat D. Couar. dist. cap. 20. n. 5. si autem id fiat principaliter, vt Deo seruiat, & sic ob diuinum cultum interfit diuinis officiis, quamvis minus principaliter & secundario, vt lucraret distributiones quotidianas, non peccabit, licitum namque est clericis, seruire Deo in Ecclesiis, ob spem ascendendi ad dignitates illarum, vt probatur in cap. si officia, §. 9. distinct. & in cap. quid proderit, 61. distinct. Iud. Gelatus Papa in cap. consulere, 74. distinctio. dixit, eos ad hunc ascensionem spe maioris commodi compellendos; & glol. in dist. cap. quid proderit, recepta secundum Navar. dist. capit. 23. num. 100. versio. 5. expresse tenet per illud textum, licet clerico seruire in Ecclesia ad querendum aliquam dignitatem, modo principaliter ob id non seruiat: glol. similis in c. hoc ad nos, §. 9. distinct. Ergo neque etiam peccabit, si interfit diuinis officiis principaliter ob diuinum cultum, quamvis secundario, vt distributiones quotidianas lucratur. Quinimo obseruandum est, non esse sine vltimum & principalem distributionum quotidianarum lucrum, vbi sacerdos alioqui non esset in Ecclesiam iturus, nisi eas distributiones petere peritus esset, hæc enim causa potest esse impulsiva & principalis: Impulsiva, cum ob diuinum obsequium præcipue interesse vult diuinis officiis, & tamen non intercesset eisdem, nisi illud lucrum sibi immineret, & tunc non esset dicendus si sacerdos, sed mentalis Symoniacus, secundum Couar. ubi supra, quod patet via ratione. Distributiones t quotidianæ in Ecclesiis propria natura pro presentibus & interuentibus constitutæ sunt, vt spe huius liceti, secundario tamen, clericis ad residentiam personalem quotidianam inuidentur atque prouocentur, ita vt reliqui non intercessentes statim horis diuinis, illis careant, non obstante quacunque conseruetur contraria, & quavis collusione & remissione exclusâ, vt in d. cap. vnica de clericis non resid. lib. 6. hodie innovata, non obstantibus, quibuslibet statutis & conseruetudinibus pro sanctum Concil. Trident. Sessio. 24. in decreto de reformatione,

matione, cap. 12. versio. distributiones vero, late Couar. lib. 3. variarum resolut. cap. 13. num. 2. cum sequentibus. Hinc sanctissime idem Concil. Trident. Sessio 21. in decreto etiam reformationis, cap. 3. statuit in hunc modum: Cum beneficia ad diuinum cultum atque Ecclesiasticam munia obeunda sint constituta, ne qua parte minuat diuinum cultum, sed ei debitum omnibus in rebus obsequium præstetur, stant sancta synodus, in Ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, in quibus nulla sint distributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt versimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, & quoruncunque prouentuum & obuentuum, tam dignitatum, quam canonicatum, portionem & officiorum separari debere, & in distributiones quotidianas conuerti, quæ inter dignitates obtinentes, & ceteros diuinis interessentes proportionaliter iuxta dispositionem ab Episcopo etiam tanquam Apostolica sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione faciendâ dividantur, saluis, & c. Ecce igitur textum expressum, vbi probatur, distributiones quotidianas principaliter institutas esse in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis, atque ad tertiam partem fructuum præbendarum in prædicta specie à sacro Concilio augeri iussas, pro diuino cultu & Ecclesiasticis muniis obeundis, vt patet in princip. text. & secundario vt canonici, ceterique præbendati diuinis officiis interessentes eas lucratur: Licitum est ergo eas lucrari, cum principaliter ob diuinum cultum horis Canonicis interfit, quamvis secundario ob lucrum id faciant, cum in eum finem atque ordinem, qui prædictus est, instituta atque adacta fuerint: Cum enim ratione præbendarum, quas ipsi beneficiati obtinent, teneantur Ecclesie inferuire, atque ad residentiam personalem, nihil alias lucratur: Consequitur id impendentes, ad quod tenentur ratione cultus diuini, principaliter hoc facere debere ac teneri, quamvis secundario ob lucrum id etiam faciant, nec peccent, licet alias non essent facturi si non essent præbendati, vel horis Canonicis non interessent, nisi eas distributiones petere peritus essent, dum tantum vt prædicimus, ob diuinum cultum præcipue interfit; Quo fit t vt licet clericis præbendatus potius velit diuinis officiis interesse atque interfit tempore solemnii, hoc est, in festiuitatibus præcipuis anni, quibus maiores distributiones quotidianæ presentibus & interessentibus statuta sunt, quamvis alio tempore, quo minores constituantur, si principaliter interfit ob cultum diuinum, non peccet cum liberum sit ei, illo tempore interesse, hoc vero, abesse, lucrando tantummodo pro tempore, quo interfuert, quamvis melius faceret, vt tempore æqualiter, cessante iusto impedimento, interesset: cauet tantum, ne principaliter id faciat causa questus, quia si hoc faceret, peccaret quidem mortaliter ob Symoniam mentalem, vt prædicimus.

11 Circa tamen t intellectum d. cap. 3. decreti Concil. Trident. citati aducto, quod vbi distributiones quotidianæ non sunt adeo tenues, vt præbent materiam & occasionem eas negligendi, non potest ordinarius aliquam partem fructuum præbendarum aut dignitatum illis amplius attribueri, vt Illustrissimi Cardinales interpretati sunt d. cap. declarata. 75. prout ex quodam sumptu declarationum eorundem desumit, id quod ex licet & ratione d. Concilii euidenter patet, ibi, Vel ita tenues, vt vero similiter negligantur, & c.

12 Præterea & vltimo addo, t adeo requirit personalem interessentiam ad distributiones quotidianas lucrandas, vt non dentur etiam studentibus Theolog. vt in c. licet, de prob. & ibi Dd. nec his, qui sunt in seruitio Episcopi vel Papæ, vt in c. de car. & c. cum dilect. de cler. non resid. iuxta gl. in c. vlt. verb. exceptis de rescript.

in 6. ubi glol. & Dd. & ita in praxi obseruatum vidimus ex literis Apostolicis atque virtute ipsarum in contradictorio iudicio, tribus sententiis conformibus, obtentum. Quinimo t & habens à Romano Pontifici sic priuilegium, vt fructus beneficii etiam absens recipiat, ac si esset præsens, non poterit distributiones quotidianas ideò habere, iuxta glolam communis consensu approbatam in d. c. vnico, verbo, adseruit, de cleric. non resident, lib. 6. vt late post alios probat D. Couar. lib. 3. variarum resolut. cap. 13. n. 12.

His lic præhabitis, t superest, vt videamus, An falsitas seu defectus causæ vitiet rescriptum seu gratiam aut priuilegium Principis: Et quidem in falsitate & defectu causæ finalis constitutissimum ac receptissimum est inter omnes, eam vitiate inanemque reddere dispositionem, secus in defectu causæ impulsivæ; Is liquidem minime obstat, quin actus ipse valdus omnino censatur, per text. in leg. 2. §. vltim. & ibi notant glol. Bart. & alij ff. de donat. & in leg. 1. §. sexum, & ibi etiam glol. Bar. & ceteri, ff. de postulanda. & in l. sed si mori, §. vltim. ff. de donat. inter vir. & uxorem, & in l. generalis, §. Diuus, ff. de v. s. l. legat. & in l. cum tale §. de condit. & demonstrat. & in authentica de non elig. secund. nubem. §. 1. & in capit. ex parte, el. 1. & ibi glol. verb. causa, & Abb. colum. vltim. de conuers. conuag. & in capit. magna, & ibi Abb. colum. 2. versio. vltim. nota, de voto, capit. neophitus, & ibi glol. verb. causa, ad fin. & Cardinal. Florent. 61. distinctio glol. etiam in l. 1. verb. occupati, & ibi Bald. in vtraque lect. ff. de feris, & glol. in l. si pecuniam, in princ. glol. magna, ff. de condit. ob caus. & in l. si repetendi, c. eodem tit. & in l. si mulier, & ibi Cyn. Baldus, & c. de iur. dot. & glol. in l. generaliter, & ibi omnes, c. de Episcopis & cleric. & in l. 1. verb. absentium, ff. de negot. gest. & in l. 1. glol. magna, in quinta oppositione, c. de pall. & in §. illis autem, verbo adinuaniat, Insti. de milit. testamen. & in capitul. & si Christus, in verbo, cessat effectus, & ibi omnes, de iur. iurand. & in capit. post translationem, in verbo, cessante, & ibi Hostien. in verbo, impedimento, Ioann. Andr. colum. 4. Collectar. Bald. Cardinal. Florent. Anton. Pat. normitan. & ceteri, de renuntiat. Decius limitans in cap. cum cessante, in princip. de appellat. Quam resolutionem probant & alia glol. & plurimique auctores, eosque referens Tiraquel. de caus. cessant. limitatione 1. num. 1. cum sequentibus, vbi etiam citat Adrian. Florent. in 4. lib. senten. in materia rescriptio in quæst. incipient. consequenter quero, vtrum indistincte, in solutione quæstionis: & ita est frequentissime adnotatum secundum D. Couar. lib. 1. variarum resolut. cap. 20. n. 1. vers. contrarium, ibi, & primo: ex quo deducit Tiraquel. ubi supra, numero 4. & hoc procedere in foro conscientia.

Quod ex t eo comprobatur; Quoniam causa ea proprie dicitur, quæ finalis est: Impulsiva autem causa abulua & impropria est, eundem Cynum in l. generaliter, in 1. opposit. c. de Episcop. & cleric. & ibi Bald. colum. 2. in 2. oppositio, referat alios Tiraquellus ubi supra, n. 5. & inquit Aristotel. lib. 2. Physic. quod t causa finalis est causa aliarum causarum: & vt inquit Baldus in l. eam, quam, colum. 1. versio. venio ad notabilia, num. 1. c. de fideicommissis, causa finalis est fons causarum, & præsumitur finalis illa, quæ secundum iuris ordinem debet esse finalis, Barbatius consil. 30. colum. penultim. versio. præterea facit ad prædicta, lib. 2. Matien. de coniectur. vltim. volum. lib. 66. titul. 14. num. 7. & inquit idem Baldus & post eum Mathæus de Afflict. in cap. 1. ad si. titul. an mutui vel imperfecit. quod t causa finalis substantia appellatur & forma, vt ibi probat: sed & idem Baldus in lib. 2. num. 2. c. locati, dicit, t quod causa finalis est primum principium intentionis, licet sit

sic vitium exsequutionis, sequitur alios citans D. Molin. lib. 1. de Hispanor. primogen. cap. 5. num. 15. & idem Baldus in consil. 340. incip. & promitto quod istud ius, colum. 1. num. 2. lib. 3. dicit, causam impulsivam, non proprie causam esse, sed quoddam motuum ad disponendum vel contrahendum: quæ Baldi loca congerit Tiraquellus ubi supra num. 6. & num. 7. ex aliis refert, causam finalem apud sapientes optimam habendam, & tunc primam præcipuamque causarum atque potissimam esse. Huius enim gratia & efficientes faciunt, & quæ sunt, efficiuntur, ideoque ignorantiam causæ finalis circa rem quamlibet efficere, ut cæteræ causæ ad eandem pertinentes similiter ignorantur. Hinc tunc est, quod ex ratione finali tantum potest argumentum elici vel extensio, non tamen ex impulsiva, per text. in aubent. hac constitutio, circa mediam, & per notata per Ioan. Andr. & alios post gl. in cap. 1. in verbo Italiae, de tempor. ordinan. lib. 6. ita Mattheifan. in suo tractat. extens. column. 2. Iaf. in aubentica quas actiones, colum. 4. versicul. puto tamen dispensationis gratia, num. 17. & iterum colum. 7. versic. 3. limita, num. 22. C. de sacros. Eccles. quos refert & sequitur Tiraquell. ubi supra, n. 8. ubi n. 9. post plurimos, quos citat, id nuncupatim probat in argumento à contrario sensu, ut scilicet sumi non possit ex causâ impulsiva, sed finali tantum: & in num. 19. & sequentibus limitat aliquibus modis, quod prædiximus de cessatione causæ impulsivæ, ut non videtur dispositio- nem seu rescriptum.

21 In eo tamen constituto canonicam hanc nostram quaestionem, An quod prædiximus de falsitate aut subreptione causâ impulsivæ, ut non videtur concessionem Principis, procedat etiam in ea impulsiva causâ, qua licet talis sit, non tamen tenet Principem movisset ad concedendum, sed difficiliorem eum redderet, licet adhuc precibus annuisset, necne? Et in hac profecto dubia & controuersa quaestione communis sententia interpretum est, falsitatem seu subreptionem atque defectum huius causæ, quæ non leuiter mouit Principem, sed si ea deficeret, difficiliorem eum redderet ad concedendum, gratiam ipsam atque dispositionem nullam efficere: quod ex sequentibus probatur.

Primo, ex text. in cap. postulatisti, de rescript. qui est singularis & capitalis in materia, ibi: Et pro habente sufficienti beneficii subsidium ex certa scientia super obtinendo alio beneficio, de leui non scribimus, quin faciamus de primo in nostris literis mentionem: Ex quibus verbis deducunt ibi Panormit. Cardin. Felin. & alij, vitium commissum in experimenta aut tacenda huiusmodi causâ impulsivæ, quæ faciliorem aut difficiliorem reddit aut redderet Principem ad concedendum, nullam efficere concessionem ipsius, quoad effectum: & est casus ibi notabilis & singularis, in quo cessante seu falsa existente causâ impulsivæ, corrumpitur dispositio secundum Abb. ibi, num. 1. & cæteros scribentes, quod & probatur idem Abb. in c. super literis, n. 7. in vers. in gl. in verbo literas, eod. tit. de rescript. ubi Dec. num. 9. inquit, quod alij omnes sequuntur. Idem Dec. in c. cum cessante, col. 2. num. 2. de appell. & Iaf. consil. 105. lib. 1. & Corneus eleganter cons. 34. lib. 1. col. 1. & est communis sententia secundum D. Couar. d. lib. 1. variat. resolut. cap. 20. n. 1. & n. 5. in vers. falsitas vero, & est magis recepta opinio secundum Menoch, de arbit. iud. lib. 2. c. 1. casu 201. n. 21. eamque sequitur in specie nostræ quaestionis plures allegans Mieres. de maiorat. 1. part. quest. 3. num. 2. & Paul. Paris. consil. 49. ad primum, n. 30. & sequent. volum. 4. ubi quod impetrans probare tenetur omnia narrata in sua gratia, quæ Papam faciliorem ad concedendum reddere poterunt, per communem doctrinam Ioan. Andr. in cap. 1. de lit. comest.

lib. 6. idem Paris. consil. 138. post princ. eod. lib. Dec. consil. 403. quamuis in casu, num. 17. & consil. 541. vifa, num. 16. & consil. 695. vifa, n. 24. Quintilian. Mandof. in regul. 27. de non iudicando iuxta formam supplicationis, n. 8. n. 16. est communis sententia eundem Mandof. reg. 32. de imperat. benef. vac. per obiectum famil. Cardin. g. 11. n. 2. & iterum ibi, g. 25. n. 7. sequitur etiam Euerard. in cent. legali. in loco à ration. legis ampla seu gener. ad extensionem ipsius l. col. 10. versic. hoc tamen limitio, qui post ordinatos in d. c. postulatisti, id procedere dicunt in odium materiæ beneficiæ, ad testandum scilicet ambitionem, argum. e. quamuis, de preben. lib. 6.

Sed verius est, tunc cum text. ad præd. communem per eum sententiam generaliter intelligendum esse, non solum in beneficiælibus, sed etiam in cæteris omnibus gratiosis & in privilegiis, prout illum text. intelligit Panor. in c. constitutus, col. 2. vers. item nota quod monia, num. 5. de religiof. dom. Barb. consil. 49. clementissimum Deum & Petrum, col. 2. vers. rursus oportuno, l. 4. ubi ad hoc illum text. dicit singularem & meliorem de iure, & iterum consil. 55. clementissimum, & omnipotentem, col. 1. eod. l. 4. ubi et illum dicit singularem & expressiorem quamuis sit talibus, sequitur alios plures allegans & bene probans, Tiraquel in tract. de causis cessant. limitatio 1. num. 12. 13. & 14. quia in materia subreptionis æquiparatur literæ beneficiæ & privilegia, & aliæ literæ gratiosæ, ut ibi probat: tamen alij Dd. quos refert n. 15. cum text. in d. c. postulatisti, simpliciter ad rescripta trahant: Nihilominus tamen generaliter in cæteris omnibus gratiosis & privilegiis intelligendus est, ut prædiximus: Quod etiam tenet alios allegans Pelaez ubi supra ubi, quod non sufficit quod in genere fiat expressi, ut impetratio faluerit à subreptione, secundum Rom. consil. 326. & Thom. Grammat. decis. 19. n. 58. & decis. 66. n. 19. ubi etiam tunc quod non sufficit generaliter exprimi factum, nisi exprimat modus facti. Quo fit, tunc gratia à Principe concessa alicui, viribus non subsistat, si causa in precibus expressa, fuerit falsa, quo comperto, Princeps non ita leuiter precibus annuisset, tamen nihilominus à se petitum concessisset, Idemque erit, ubi aliquid in precibus obtinetur, quo expresse, Princeps matutius cogitasset, deliberasset super gratia concedenda, licet tandem postremo eam concessisset: Utroque namque casu, deficiente causâ impulsivæ, deficit & ipsius Principis gratiosa dispositio: quod fortiori ratione probatur; Siquidem in impetratione Ecclesiastici beneficii, & in dispensatione ad plura beneficia, tunc etiam modici taciturnitas, quo expresse, gratia ad hunc concederet gratiam ipsam vitia, iuxta text. in c. si proponente, de rescr. & ibi gl. & Dd. in c. non potest in pr. & in c. si motu proprio, & utrobique gl. & Dd. de preben. in 6. tradit Fel. in c. ad aures, verb. noua conclusio, & in c. super literis, col. 2. de rescript. D. Couar. d. c. 20. n. 1. vers. quod fortiori: Igitur si tacetur id, cuius expresse difficiliorem reddidisset Principem, maiori ratione gratia deficiet.

Sed & eandem communem ac magis receptam sententiam, quæ habet, illa rescriptum vitare, quæ si expressa fuissent, Princeps vel non concessisset, vel difficilius saltem concessisset, ex d. c. dudum, de elect. & c. super literis, & c. postulatisti, de rescript. late probat Iaf. in l. 1. n. 2. C. si contrarius vel vitul. pub. Decius consil. 541. n. 20. Goz. ad consil. 6. Curt. lun. consil. 27. in fi. & consil. 32. in fi. idem Curt. consil. 83. præsupponitur in facto, n. 9. Crau. consil. 296. c. 4. in fi. n. 2. vers. & c. Card. consil. 96. ad fin. & clarius idem Crauet. in rescript. pro reprob. causam n. 14. ubi quod illa subreptionem inducunt, quæ vel ratione iuris tertij, vel ob ius commune mouere possunt Principem ad non concedendum: refert Menoch. ubi supra num. 24. & est communis conclusio; Quod

23 Quod tunc mentione non facta omnium, quæ Principem retardare potuissent ad concedendum, rescriptum nullum & inualidum redditur, secundum Quintil. Mandof. in reg. 32. de imper. benef. vacant. per obitum famil. Card. quest. 9. num. 9. ubi alleg. Dd. in d. c. postulatisti, & alibi, & Curt. lun. d. consil. 83. dicentem communem, & ibi num. 10. eam limitat procedere solum, quando tunc difficultas retardandi seu remouendi Principem à concessione, est conformis iuri communi, vel ex causa iusta & debita: secus autem de difficultate, quæ proveniret ex affectu, vel ex alia causâ exorbitanti odiosa & minime considerabili, ut ibi per eum idem Mandof. in ead. reg. 32. g. 1. n. 2. & sub n. 4. vers. ad quartum.

30 Supradicta tamen magis communis sententia intelligenda est, ut procedat, si causâ impulsivæ, de qua agimus, in nostra specie iam à principio non fuit repta esse vera, prout ipsa & nos loquimur & text. in d. c. postulatisti, secus tamen erit, si à principio suberat veraque fuit, sed postea cessauit, tunc enim non vitabitur gratia, ut nuncupatim voluit Rip. in l. ex facto, col. 3. num. 15. de vulg. & pupilla. subst. sequitur Tiraquell. ubi supra, in d. 1. limitatio n. 18. & probat late limitatio. 4. & 12. idem tenet Couar. d. c. 20. n. 5. vers. his ita. Quamuis in dispensatione, ut prædiximus lib. 1. Canon. g. 15. n. 22. cessante causâ dispensationis, cum adhuc dispensatio est in fieri, cesset dispensatio: secus si ius est perfectæ quaestum, & est causâ generalis.

31 Sed contra præd. tunc magis communem sententiam plura obstant, ex quibus potius probari videtur contrarium, nempe in rescriptis à Principe obtinendis vel obtentis, ac præterea in quibuscumque gratiis defectum causæ impulsivæ, quæ maxime mouit Principem ad concedendam & cuius omissione difficilius reddetur ad concedendum, nequaquam nocere, ut ipsa rescripta vitentur. Et primo facit regula generalis, atque communis supra posita, quæ habet: Ut quamuis defectus atque subreptio causæ finalis vitiet dispositionem, rescriptum & gratiam, secus tamen est in subreptione causæ impulsivæ, illa namque non facit, ut rescripta & gratia propius vitentur.

32 Secundo obstat alia regula, quæ habet: Impetrantem aliquid à Principe, non teneri facere mentionem eius, quod est expressum esset, non impediret impetrationem, iuxta regulam text. in c. super literis, de rescript. ubi deciditur, quod impetratio literarum facta à Papa tacita veritate vel suggesta falsitate per fraudem vel malitiam, est nulla: Si vero fiat per simplicitatem vel ignorantiam, quoties nihilominus Papa erat concessurus, saltem in forma communi, literæ non vitantur, sed delegatus non sequens formam in literis appositam, secundum ordinem iuris in causâ procedit, secus si alias nullas literas prius dedisset, & ibi Abb. num. 5. Imol. & Fel. num. 2. & alij hanc regulam veram esse censent, etiam in literis gratiosis & beneficiælibus, quæ sunt à Romano Pontifice, quos sequitur D. Couar. d. cap. 20. num. 1. vers. 2. quequid Dec. ibi, num. 6. contrarium velit aduersus Abb. in specie, de qua agimus, nempe, quando subreptio non fuit odiosa, sed per ignorantiam & simplicitatem ut ille text. locum habeat in beneficiælibus, quia non sufficit quod Papa verisimiliter concessisset, sed requiritur, quod facta sit prouiso, & facta in vno casu, non potrigitur ad alium: sed quod prædiximus cum Abb. & cæteris supra citatis est verius, receptius & tenendum.

Tertio contra præfatam receptam sententiam facit text. in d. c. dudum, vers. considerantes, de preben. in 6. ubi: Nihilominus literas gratiosas daremus, & in cap. si pro clerico pauperibus eod. tit. si que fit, tunc quæ-

uis defectus facti ordinis in postulatione beneficii animarum curam habentis, alicuius momenti sit, tamen etiam impetrans Principi non significauerit, se nondum factis Ordinibus indignum esse, beneficium ex literis Papæ obtinebit, ut in d. c. si pro clericis, quia tandem hoc expresse beneficium concessisset, ut constat ex stylo curiæ Romanæ atque consuetudine, qua in his gratis expediendis vitur ipse Princeps, secundum Lap. allegat. 89. in 2. ratione, Barb. consil. 46. colum. 2. lib. 2. Fel. in d. c. super literis, n. 8. quos sequitur D. Couar. d. cap. 20. num. 2. vers. 3. Licet tunc saltem de stylo curiæ narrare debeat hac in specie impetrans se clericum esse, ut docet Decius in cap. cum adao, num. 3. de rescript. & Bero. in d. cap. super literis, n. 7. versic. 22. quos refert & sequitur Menoch. ubi supra, d. casu 201. n. 33. Igitur si causâ impulsivæ eius conditionis sit, ut ea omnia non leuiter Princeps concessisset petita, quamuis nihilominus adhuc concederet, cum tamen id Principi principaliter non persuaferit nec fuerit præcipua concessiois ratio, vitium obreptionis & subreptionis, vel in ea experimenta vel tacenda contingens non vitabit Principis concessionem, cum tandem etiam hoc Principi patefacto, eandem gratiam petenti fecisset. Quibus fundamentis contra communem videtur tenere Felin. Dec. in d. c. postulatisti, n. 4. & iterum in d. c. super literis, n. 9. vers. contrariam sententiam: & D. Couar. ubi supra, n. 1. & n. 6. versic. falsitas vero, & Menoch. ubi supra, n. 22. in fine.

Quare ipse tunc Dec. ibidem aduersus communem, suam exponit sententiam, dicens nempe, illud esse considerandum, quod si sublata causâ impulsivæ trahitur gratia ad alium casum non expressum, verum est, quod cessante causâ impulsivæ quæ limitat gratiam in vno casu, non haberet locum in alio casu, ut in cap. susceptum de rescript. in 6. & in c. cum de non, de preben. in 6. sed si cessante causâ impulsivæ, remaneret gratia in eod. statu non videtur quod gratia vitetur propter defectum causæ impulsivæ, quia sufficit, quod Papa omnino fuisset concessurus, ut dicit probati in d. c. dudum, de preben. in 6. ubi: Nihilominus literas gratiosas daremus, ideo satis est, quod gratia non retraxisset Papam à concessione. Hanc opinionem Decij sequitur Paul. Paris. consil. 4. n. 35. lib. 4. Non obstat text. in d. c. postulatisti, quia erat ibi defectus in causâ finali & Papa ibi verisimiliter nullo modo literas dedisset per secundo beneficio, ex quo primum erat sufficiens, ut colligitur ex text. ibi. Pro habente beneficii competentis subsidium de leui non scribimus, id est, non solemus scribere, quin faciamus de primo mentionem, & sic non probatur ibi illud ad quod solet à nostris Doctoribus allegari: Ita respondet Dec. ibi. & in d. c. super literis, n. 9. addens, quod licet quandoque Papa concederet, esset de gratia, & de leui hoc non facit, ut in d. c. postulatisti.

Tertia opinio tunc est in proposito Nauar. in c. si quando, de rescript. in 3. exceptione, quam aduersus communem probat D. Couar. ubi supra, d. n. 5. versic. falsitas vero, dicentis, quod ubi causâ impulsivæ notabiliter Principem moueret admitti potest ac iure defendi communis opinio præfata secus erit, si causâ impulsivæ eius sit conditionis, ut boni viri arbitrio Principem non moueret notabiliter, quia tunc eius falsitas vel subreptio non officiet gratiæ ut probatur in d. c. dudum atque ita conciliantur discrimen hoc, & quod in his terminis sit semper locus arbitrio iudicis, tenet etiam Tiraquel. de causis cessant. limit. 1. n. 15. & 18. post Abb. in c. ex concessione, n. 4. de res. spol. Fel. in c. caterum, n. 4. in 4. extensione de rescript. Dec. in c. super literis, num. 9. eod. tit. tamen de hac opinione dubitauerit Menoch. d. casu 20. num. 26.

37 Quinimo ꝛ arbitratur Didac. *vbi supra*, quod etiam si causa impulsiva notabiliter moueret Principem eumque difficiliorem redderet ad gratia concessionem, eam tamen nihilominus absque vilo moderamine, prout concessa fuit, tandem concessisset, non esse locum in hac specie communi opinioni, sed potius censet, gratiam validam esse, ex his, quae *supra* contra communem adduximus: & tunc proflus existimat, causam impulsivam notabiliter Principem mouere eiusque rationem habendam fore, cum ea Principi vere significata, Princeps non ita concessisset, sed eidem concessioni moderamina quaedam adhibuisset, ex quibus cautis petitis prouisum esset, sicque interpretandum esse opinatur, quod ex *d. c. postulasti*, communi omnium iudicio deducitur.

38 Quarta fuit ꝛ in hoc opinio Menoch. *d. casu 210. n. 27. cum sequentibus*, distinguens trium qualitatum genera: Quaedam enim sunt clare & expresse in iure determinatae qualitates, & haec dubio procul exprimentur & narratae sunt in precibus, alioqui vitiatum rescriptum nec adhibetur in his differentia, quod vel per ignorantiam & simplicitatem vel per dolum narrata non fuerint, quoniam semper rescriptum annullant: Expressio namque harum qualitatum pro forma, quae ad vnguem obseruanda est, à legibus data videtur, secundum plures, quos ibi refert: quod etiam probauit Couarr. *vbi supra, d. num. 5. in vers. verum, ibi, quod si*: vbi ampliat etiam si ea qualitate expressa nihilominus Princeps idem concessisset, vt ibi probant.

39 Aliae sunt ꝛ qualitates, quae quamuis iure expressae non sint ex stylo tamen curiae vel Cancellariae, vel ex consuetudine Principis exprimi consueverunt, & istae pariter narratae sunt, alioqui rescriptum vitiatum, quoniam stylus & consuetudo pro lege obseruantur: ita sentit Lapus *alleg. 89.* quem sequitur Dec. *in d. c. super literis, n. 9.* & Menoch. *vbi supra d. n. 27. existimans*, nullum in his qualitibus versari arbitrium iudicis: Quandoquidem arbitrium non esse dicitur, quod stylo & consuetudine terminatum est, quemadmodum & lege ipsa, vt idem Menoch. explicauit *lib. 1. de arbit. iud. quae 4.* tamen si aliud velit Couarr. *vbi supra, num. 7.* in specie, de qua infra, *num. 7. cum seqq.* distinemus.

40 Aliae sunt ꝛ & tertiae qualitates, quae nec secundum ius, stylum, nec consuetudinem curiae vel Cancellariae exprimentur, & tunc si taceatur ea quam si nouisset Princeps, non concessisset rescriptum nulla subreptio vere dici potest ex parte impetrantis, inspecta vero persona concedentis subreptio dici potest, quia si forte omnia illa, quae nunc cognoscit, tempore dati rescripti cognouisset illud non concessisset: quo casu vitiatum concessio, vt *in d. c. super literis*, & ibi omnes secund. Couarr. *vbi supra, d. n. 5. vers. verum in princ.* & in hoc, secund. Menoch. *vbi supra, n. 30.* versabitur iudicis arbitrium: Is namque iudicabit, an talis sit qualitas quae potuisset mouere Principem ad non concedendum: & quod ita procedit Abb. Dec. & aliorum sententia, & quod in specie ita videtur sentire Rota *decif. 21. supposito facto, num. 5. de prob. in nouis*, & tandem Menoch. ponit praxim, circa hoc in iudicio obseruandam.

Haec sunt, quae in substantia pro vtraque parte in hac difficili & summe necessaria Canonica quaestione scripta inuenio, Quid tenendum?

41 Ego profecto ꝛ minimus scriptorum sub censura melius ac rectius sententium, cum videam difficillimum esse iudicare, qualis fuerit intentio Principis in gratia ab eo concessa, an causa impulsiva sibi narrata eum leuiter vel notabiliter mouit, & an alias esset

concessurus necne, vel an causa vera tacita & suppressa eum non leuiter moueret ad concedendum, si exprimeretur, licet adhuc concessisset, ac proinde vt plurimum errari posse in huius rei diiudicatione, vltimo communem ac magis receptam sententiam, *supra* primo loco adductam esse probabiliores, tutiorem, ac proinde tenendam in iudicando & consulendo, nempe salutaritatem sive subreptionem causae impulsivae, quae non leuiter moueret Principem ad concedendum gratiam, rescriptum aut privilegium, licet adhuc ea non narrata, nihilominus concessisset, vitare ipsam gratiam, rescriptum vel privilegium ita vt vitibus non subsistat: ac idem esse in causa impulsiva vel qualitate tacita, quae si exprimeretur, eum difficiliorem redderet ad concedendum, quamuis adhuc concederet, *ex text. ind. c. postulasti, in verbis supra relatis*, quae profecto nullam cauillationem patuntur: & procedit illius text. dispositio non solum in beneficiis in quibus loquitur, sed etiam in ceteris omnibus gratiosis, & in privilegiis, propter identitatem rationis, iuxta receptam etiam sententiam quam *supra* retulimus. Et cum hac opinione in effectu Nauar. concurrat *in d. c. quando, de rescriptis, in 3. exceptione*, non tenet, quod vbi causa impulsiva notabiliter Principem moueret, admitti potest, & iure defendi communis opinio praedicta: Nam non leuiter mouere, & notabiliter mouere, idem prope sunt, quia non leuiter, significat, id est grauius, quod opponitur leuiter: Grauius igitur & notabiliter parum differunt: Si enim causa illa leuiter mouit Principem, communis sententia fatetur à contrario sensu, salutaritatem aut subreptionem ipsius rescriptum aut gratiam non vitare: id quod sigillatim habet receptissima sententia, quam praediximus. Quo fit, ꝛ vt opinio Couarr. contraria, quam *supra* retulimus, 4a quod existimat, quod etiam si causa impulsiva notabiliter moueret Principem, eumque difficiliorem redderet ad gratiae concessionem: si tamen nihilominus concessisset absque vilo moderamine prout concessit, etsi probabilis videatur tenenda tamen in praxi non est, cum sit contra communem sententiam, prout ipsemet innuit atque euidenter patet: Quinimo in ea specie obseruanda est communis sententia recte probata *in d. c. postulasti*, nec immerito, in odium falsitatis atque subreptionis circa causam non leuiter mouentem Principem ipsum, quod si causa impulsiva falso Principi narrata, ita notabiliter eum moueret, vt ea ipsi vere significata, Princeps non ita, vt concessit, concessisset, sed eidem concessioni moderamina quaedam adhibuisset, proculdubio falsitas & subreptio praedictae causae vitaret gratiam, prout idem Didac. resoluit, & nos quoque probauimus *d. lib. 1. c. 15. n. 23.* non tamen inde consequitur, secus esse dicendum si quamuis causa praedicta notabiliter mouit Principem ad concedendum, adhuc nihilominus ea non expressa, fuisset concessurus, vt concessit, quia iuxta receptiorem ac probabiliorem necnon & tutiorem sententiam sufficit, quod causa impulsiva falsa, non leuiter, sed notabiliter moueret Principem ad gratiam ipsam concedendam, ac veritate narrata difficiliorem eum redderet ad concedendum, quamuis nihilominus adhuc concessisset, absque aliqua moderatione & adiectione vllius grauitatis: & ita resolutio hanc materiam.

Superest modo vt satisfaciamus his, quae *supra* contra communem adducta fuerunt, & videamus, an caeterae tres opiniones contra communem *supra* relatae sine vllius momenti, Et primum fundamentum contrarium non obstat quoniam loquitur & procedit in falsitate causae impulsivae simpliciter quae leuiter Principem mouit aut mouere potuit, quo casu non loquitur communis nostra & tenenda sententia, sed quoties non leuiter

leuiter, sed notabiliter Principem mouit aut mouere potuit vt praediximus.

43 Secundum ꝛ fundamentum contra communem *supra* adductum *ex text. in d. c. super literis*, non obest, quia ibi non constat, quod causa impulsiva falso narrata vel vera tacita non leuiter Summum Pontificem mouit, sed simpliciter refertur, quod erat talis, quae quamuis tacita vel expressa, nihilominus ipse literas concessisset: Quare intelligendus sane erit text. ille iuxta regulam communem priorem generalitatem, quam notauimus, cessante causa impulsiva, quae leuiter mouit Principem non cessare rescriptum, gratiam vel privilegium aliamque quumcunque dispositionem: secus vero cum causa illa impulsiva falso narrata, vel veritas tacita, non leuiter, sed multum aut notabiliter Principem mouit, aut moueret ad concedendum vel denegandum, quomodo nihilominus adhuc concessisset, *ex text. in d. c. postulasti*, qui in hoc est expressus: per quem intelligi, distinguuntur, limitari ac interpretari debet *d. c. super literis*, vt iura iuris concordantur: Cum text. ille minime loquatur nuncupatum in hac specie, sed tantum, quando talis expressa sit falsitas, vel veritas occultata, quae quamuis fuisset tacita vel expressa, Papa nihilominus, saltem in forma communi literas dedisset, quo casu delegatus, non sequens formam in literis appositam, secundum ordinem iuris in causa procedere debet, vnde text. ille intelligendus est, quando leuiter mouit Pontificem expressa falsitas vel veritas occultata: secus si non leuiter, sed notabiliter eum moueret, iuxta decisionem *text. in d. c. postulasti*, iuncto eius communi intellectu ac communi praedicta sententia *supra* relata, quam defendimus, sicque *text. in d. c. super literis*, in hac parte supplicandus & distinguendus est per praedicta: Quod si per huiusmodi falsitatis expressionem vel suppressionem veritatis, literae fuerint impetratae, quae tacita, vel expressa Papa nullas proflus literas dedisset, sic concessa erunt subreptivae & nullae: quapropter à delegato non erit aliquatenus procedendum, nisi eatenus, vt paribus ad suam praesentiam conuocatis, de precum qualitate cognoscat, vt in secunda specie *d. cap. super literis in versiculo vi vero*, de qua nos nunc non agimus. In vtroque tamen eam eadem ratio, quae delegantem moueret, mouere etiam debet delegatum: & vbi delegans suas literas denegaret, delegatus etiam sine cognitionis officium nullo modo interponet, vt *in d. cap. super literis, circa fin. ibi: Vt sic in vtroque casu*.

44 Quo fit, vt cum *supra* resoluturimus cum Abb. sententia *in d. c. ex conuentione, n. 4. & sequacium*, ꝛ relinquendum esse arbitrio iudicis, quae causa vel qualitas falso expressa, vel veritas occultata, moueret leuiter vel grauius, aut notabiliter Principem in specie nostrae communis sententiae, quam defendimus, etiam si non sit decisa per *d. c. super literis*, sed per *text. in d. c. postulasti*, iuxta praed. eius communem intellectum, arbitrio iudicis Apostolice delegati relinquendum erit, quae causa falsa expressa in precibus, vel veritas occultata moueret vel moueret Principem notabiliter, & eum difficiliorem redderet ad non concedendum, si veritas expressa fuisset, ad hoc, vt iudex huiusmodi delegatus officium suae cognitionis denegeret, etiam si nihilominus alias Principes esset concessurus, pariter ac si suas literas Princeps delegans omnino esset denegaturus veritate comperta: Sicut enim in hac specie rescriptum est nullum, & exequi non debet, simili modo nec etiam in casu nostrae communis sententiae, videlicet, quando causa illa falsa expressa notabiliter mouit: aut veritas ommissa grauius moueret & difficiliorem redderet ad non concedendum, quamuis nihilominus alias tandem fuisset concessurus: quia hi duo casus

aequiparantur in proposito existimante delegato huiusmodi, difficilius Principem concessurum, iuxta communem supradictam sententiam, per quam in hoc ampliat *text. in d. c. super literis, circa fin. dicitur*, quod eadem ratio, quae delegantem moueret, moueret etiam delegatum, & vbi delegans suas literas denegaret, delegatus etiam suae cognitionis officium nullatenus interponat. Idem namque obseruandum erit eam vbi delegans (quamuis suas literas non denegaret) difficilius eas concederet, si falsitas suggesta non fuisset vel veritas expressa esset, *per supra dicta*. Quod si Princeps non solum difficilius concessisset, sed etiam grauius aliqua suae concessioni adiecit, veritate expressa, vel falsitate non suggesta, proculdubio rescriptum vel gratia huiusmodi vitatur, vt praediximus.

Praeterea & secundo ꝛ respondemus, *text. in d. c. super literis, loqui & procedere*, vbi subreptio non dolosa esset causa vnius rei tantum, eam namque duntaxat debet vitare, & non aliam, cuius non fuit causa, vt rescriptum regulariter consistit ex duobus, substantia & forma, substantia rescripti est ipsa iurisdicatio, forma vero est ipse modus prouidendi, quem Papa praeterea delegato: Si subreptio fuit causa illius formae tantum, illam solum, non vero substantiam vitabit, veluti si impetrans rescriptum, narrasset Papae, quod de consuetudine patriae causae tractantur simpliciter & de plano: vnde Papa commisit causam simpliciter & de plano cognoscendam, si enim hoc est falsum, quia non viget talis consuetudo in patria, tunc non debet vitari rescriptum in totum, sed tantum respectu illius formae ac modi procedendi, quia Papa nihilominus abique vlla difficultate dedisset literas in forma communi, & ideo delegatus procedet secundum iuris ordinem, vt patet ex illo *text. in versiculo, nam si talis, ibi: Nos nihilominus (saltem in forma communi) literas dedissemus*: nisi malitiose illud expressisset, quia tunc in penam carere debet impetrans mendax commodo totius rescripti, vt *in d. cap. super literis, in 1. part. & in terminis ita text. illum interpretantur Abb. ibi, n. 2. & 5. Felin. n. 2. Dec. n. 1. & caeteri scribentes*, & in eisdem terminis procedit, quod praediximus, regulam *d. cap. super literis*, habere etiam locum in gratiosis & beneficiis, nempe, vbi literae gratiosae continentur plura, & subreptio non dolosa fuisset causa vnius tantum, nempe formae & modi procedendi: Nam tunc solum vitabit illud, non vero reliquum, vt *in c. si eo tempore, de rescriptis, in 6.* ita intelligant Abb. & caeteri *vbi supra*, & clausula: *Si preces veritate nitantur*, vendicat sibi locum, quando Princeps non esset alias concessurus, iuxta casum *d. c. super literis, in versiculo, si vero*, secundum Salyc. *in praescriptione, C. si contra ius vel vtilit. pub. n. 11.* quem refert & sequitur Fel. *in c. 2. n. 6. de rescriptis*. At vero in nostra specie casus non est huiusmodi, sed subreptio contingit super causa impulsiva grauius mouente Principem ad totalem concessionem, licet adhuc esset concessurus, in casu vero *d. c. super literis*, subreptio tantum fuit in vno, vnde in eo tantum vitatur: secus vero in reliquis, in quibus nulla subreptio fuit, ac proinde in eis, valet rescriptum, quia facillime, erat concessurus in forma communi, vt diximus.

Quinimo ꝛ *text. in d. c. super literis, in supra proxime dictis procedit*, nisi obtentum per subreptionem haberet connexitatem cum reliquis, quia tunc ratione connexitatis subreptio vitat omnia, iuxta *text. in c. constitutus, eod. tit. de rescriptis*, vbi probatur, quod non valet impetratio canonicus & praebende in Ecclesia numerata statuto eisdem Ecclesiae iuramento confirmato, mentione non facta de numero, si per eam frangatur numerus canonicorum, licet non

frangatur numerus præbendarum, & processus superinde factus est nullus, secundum Abb. ibi, quia licet subreptio non contigisset ibi respectu præbenda (non enim mandabatur ut præbenda simpliciter conferretur de præfenti, sed tunc demum, cum vacaret, vel esset proximo vacatura) sed tantum respectu canonicatus, quia impetrans ille mandabatur recipi de præfenti in canonicum, quod fieri minime poterat absque fractione numeri iurati, nihilominus tamen, quia subreptio commissa fuit in altero annexorum, vitiat gratiam in totum, ut in specie ex hoc notat bonam regulam Abb. ibi, num. 6. cuius additio, idem obseruat pro limitatione text. in d. c. si eo tempore, de refer. in 6. sequitur idem Abb. in d. c. super literis n. 5. vers. hoc verum, & Fel. num. 2. in fine, ubi ex Abb. ibid. deducit, hoc procedere, etiam illa connexa sunt talia, quibus expressis omnino Papa literas concessisset, adhuc enim in illis literis non valent, propter connexitatem quam habent cum partibus literarum subreptitæ obtentis: & Abb. sequitur etiam Philipp. Dec. in d. c. constitutus, num. 3. ubi aliam vrgentem rationem pro eo adducit.

47 Tertium etiam fundamentum contra communem supra adductum ex text. in d. c. dudum, vers. considerantes, ibi, nihilominus literas gratiosius daremus, &c. non obstat, ibi namque idem non vitiat gratia, prouiso & collatio canonicatus & præbendæ, si qua tamen vacabat in Ecclesia Legion. aut proxime vacatura facta à Papa, mentione non facta concessionis generalis prius factæ Episcopo Præfatio recipiendi resignationes beneficiorum Ecclesiasticorum ab eis, qui eas vellent libere in eius manibus resignare ad beneficia, ipsa personis idoneis conferendum; Quoniam etiam Papa Episcopo prædicto præfatam generalem concessisset facultatem, penes ipsum tamen Summum Pontificem remansit maior præoccupandi, prout in casu illius text. præoccupauit eandem, conferendo prædict. canonicarum dicto Nicolao, antequam resignatio in manibus dicti Episcopi esset facta. Eo præsertim, quod generi per speciem potuit derogari, prout fuit derogatum: & tum præterea, quia absurdum foret profectio, si tam lata Summi Pontificis potestas impeditur, si in omnibus prouisionum Apostolicarum literis oporteret de sape dicta potestate Episcopo præfatio concessa mentionem facere, ut ad literam ibi late expressit Summus Pontifex, motus prædictis & aliis rationibus ad decernendum collationem & prouisionem prædictam, in qua mentio prioris potestatis generalis facta non fuit, validam esse ac proinde exsequendam, alterique postea eiusdem canonicatus & præbendæ in fauorem alterius à prædicto Episcopo factæ præferendam esse: Text. igitur ibi nihil obest nostra, de qua agimus, communi sententiæ; Casus siquidem ille diuersus est ab ea, ut ex prædictis patet; Agitur enim ibi de duabus gratis concessis à Summo Pontifice, vna quidem generali facta cuidam Episcopo conferendi omnia beneficia Ecclesiastica in suis manibus libere resignanda: altera vero speciali, qua collatus fuit quidam canonicatus cum sua præbenda quidam Nicolao ex beneficiis contentis in priori gratia generali: Dubitabatur, an valerent secunda, non facta mentione de prima. Decidit Summus Pontifex, valere & præferendam esse secundam respectu ipsius, remanente tamen in cæteris salua & intacta priori ex prædictis rationibus, & quia ex secunda gratia speciali non agitur de præiudicio D. Episcopi, sed de lucro ab eo prouiso, at vero nos non agimus de concurrentia gratiarum: Quia hæc est alia diuersa materia, sed tantum de vna gratia impetrata ex causa impulsua, quæ non leuiter Principem mouit falsa nar-

rata, vel ea veritate suppressa, quæ, si exprimeretur, grauiter Principem moueret ad non concedendum, licet tandem concessisset, an valeat, necne? Et resoluiumus, non valere ex supra dictis, quibus nihil obstat d. c. dudum quia, ut prædiximus, loquitur in diuerso casu & materia.

Non etiam obest, quod defectus sacri ordinis non expressis in beneficii impetratione non reddat gratiam nullam, ut in tertio fundamento contrario dicebamus; Id enim ideo verum est & procedit, quoniam defectus hic, licet expressus, nullo modo difficilem redderet Summum Pontificem ad concedendum, sed ita facilem, ac si sacris ordinibus impetrans fuisset insignitus, cum sacer ordo non sit necessarius requisitus à principio, sicut est simplex clericatus, nempe, ut beneficiandus sit prima tonsuræ, tunc tamen impetrans ad ordines, quos requiritur collata eis beneficia, se faciant in proximis statutis à iure temporibus promoueri, ut in d. c. si pro clericis, vers. fin. non igitur inde consequitur aliquid, quod nostra communi sententiæ obstat, sed sit, ut tenentes contrarium, fundamentis iuridicis destituantur, ac potius contra ea insistant.

Deneniamus igitur iam ad opinionem Decij in d. c. postulasti, contra communem: & quidem quantum ad primum casum ipsius, nempe, quando sublata causa impulsua trahitur gratia ad alium casum non expressum, ut cessante causa impulsua, quæ limitat gratiam in vno casu, non habeat locum in alio casu, verum dicit, & nostra communi sententiæ potius hoc fauet, quam obest, quoad vero secundum casum Decij, nempe, quando cessante causa impulsua remanet gratia in eodem statu, ut tunc non videatur, quod gratia vitietur propter defectum causæ impulsuæ, quia sufficit quod Papa fuisset omnino concessurus, ut probari dicit in d. c. dudum, in verbis supra relatis, & quod ideo sufficit quod gratia non retraxisset Papam à concessione, loquitur contra text. in d. c. postulasti, ibi; Non de leui scribimus, ubi etiam illi esset concessurus non tamen leuiter ad id concedendum moueretur facta mentione veritatis, hoc est, vicariæ, quam obtruncabat impetrans, vitiat gratia ob tacitam veritatem. Neque obstat responso assignata illi text. per Decium, nempe, quod ibi erat defectus in causa finali, & quod Papa ibi vero similiter nullo modo literas dedisset pro secundo beneficio, ex quo primum erat sufficiens, ut colligitur ex text. ibi: Pro habere beneficij competentis subsidium de leui non scribimus, id est, non solemus scribere, quin faciamus de primo mentionem: Hæc namque solutio, præterquam quod est contra communem omnium sententiam assensentium, text. illum loqui in omissione expressionis causæ impulsuæ, repugnat illis verbis Papæ; De leui non scribimus, quæ nullo modo sensum Decij patiuntur, nempe, non solemus scribere, quia hoc esset delinere literam text. & contra mentem Summi Pontificis, sed potius hunc, id est, non passim, quasi expresse innuat à contrario sensu, quod licet non de leui hoc fiat, quandoque tamen, re bene pensata id facit, Vnde idem Dec. in d. cap. super literis, num. 9. rectius intelligens, fatetur, quod licet quandoque Papa concederet, esset de gratia, & de leui hoc non facit: quod sit gratia, non negamus, cum ipsamet concessio vtrunque fiat, sit gratia: At quod aliquando Papa ita concedat, pro nobis facit & contra Decium, qui in hoc videtur suo dicto præcedenti atque intellectui à se assignato verbis dict. c. postulasti, contrarius ac proinde non recte subsistit, Non etiam obest text. in d. c. dudum, de præben. in 6. quem Decius pro se allegat, quia sufficiens est supra responsum.

Tertia

49 Tertia opinio est Nauar. quoad suum primum membrum, nempe, quando causa impulsua notabiliter Principem moueret, ut tunc admittatur communis nostra sententia, pro nobis facit, ut prædiximus: sed neque quatenus habet hæc tertia opinio, quod si causa impulsua eius sit conditionis, ut boni viri arbitrio Principem non mouisset notabiliter, tunc eius salutas & subreptio, non officiat gratiæ, nobis contadicit; Quandoquidem & nos cum communi fatemur, quod subreptio causæ impulsuæ, quæ de leui mouit vel moueret Principem gratiam non vitiet: Quod autem relinqueret arbitrio boni viri, quando causa impulsua notabiliter non mouisset Principem, hoc non contadicit præfatæ communi sententiæ, sed est præter eam, quandoquidem ipsa huius speciei non meminit, sed tantum habet, quod sepe diximus: At verò quod arbitrio boni viri relinquitur, quando notabiliter causa Principem non mouisset, non est minus rectè dictum, ne alias putemus ad libitum adiudicari posse, sed debet tunc index se conformare cum voluntate concedentis, ut eadem ratio, quæ moueret delegantem, debeat mouere delegatum, iuxta text. in dist. cap. super literis circa fin. vnde potuit non dubitare de hac declaratione Doctorum, de qua modo agimus, quamuis iniuste dubitauerit de ea Menoch. ubi supra, d. casu 201. num. 16.

50 Quod verò contra communem arbitratu D. Couar. ubi supra, nempe, quod etiam causa impulsua notabiliter moueret Principem, eumque difficiliorem redderet ad gratiæ concessionem, eam tamen nihilominus absque vilo grammine, prout concessit, tandem concessisset, gratiam validam esse, ex adductis per se contra communem, hoc verum non videtur, sed potius est contra ipsam communem prædictam sententiam probabiliorum, ut diximus; Ex quibus patet, prædictam opinionem Couar. non esse in hoc tenendam: Cæterum quatenus ipse præfatur, tunc causam impulsuam notabiliter Principem mouere, eiusque rationem habendam esse, cum ea Principi verè significata, non ita concessisset ut concessit, sed eidem concessionem moderamina quædam adhibuisset, ex quibus cautius petitis prouisum esset, id probat, ut supra fecimus, in eum tantum sententiam, ut tunc res planior sit, non tamen ut præcisè hoc requiratur, ad hoc, ut gratia vitietur, prout requirit sensus Did. sic interpretans & limitans præfatam communem sententiam, eam namque tenendam esse existimo etiam si prædicta moderamina non sint adiecta; si tamen notabiliter vel grauiter causa impulsua falso narrata Principi, eum mouisset, aut difficiliorem eum redderet ad concedendum, si salutas non fuisset narrata, aut veritas non taceretur, licet tandem esset alias concessurus.

Circa quartam opinionem Menoch distinguuntis tria genera qualitatum, quoad duas priores, nempe, quæ expressè & clarè in iure exprimentæ sunt determinatæ & quæ ex stylo curiæ vel Cancellariæ, vel ex consuetudine Principis exprimi consueuerunt, licet expressè non sint, ut hæc narranda sint necessario in precibus, alias rescriptum vel gratia vitietur, rectè dicit nobisque nihil aduertatur: Quoad tertium vero genus qualitatum, nempe illarum, quæ nec secundum ius, nec styllum aut consuetudinem vel curiæ Principis exprimentæ sunt, ut tunc si taceatur ea, quam si nouisset Princeps, non concessisset rescriptum, ex parte impetrantis nulla subreptio dici potest; Secus in persona concedentis, quia si forte omnia illa, quæ nunc cognoscit, tempore dati rescripti cognouisset, illud non concessisset: & quod tunc rescriptum arbitrium iudicis, an talis sit qualitas, quæ mouere potuisset Principem ad non concedendum, & quod ita pro-

cedit Abb. Decij & aliorum sententia, similiter bene dicit, non tamen nobis obest, quia omittit casum nostre quæstionis, nempe, quando causa impulsua falso Principi narrata, vel veritas occultata, non leuiter mouisset, vel mouere potuisset Principem ad concedendum, vel non concedendum, respectiue & licet tandem concessisset, difficiliorem eum redderet ad concedendum, salutate non narrata, vel veritate expressa: Hæc autem est diuersa facti species à Menoch, intacta in prædicta sua distinctione trimembri: Debit igitur hoc quartum genus qualitatum constituit, & in eo, cum communi præfata nostra sententia se conformare; Quandoquidem licet ipse de ea dubitet n. 22. non tamen eam comprobat, quinimo in prædicto tertio genere qualitatum à se considerato, dum dicit, ita procedere Decij sententiam, nempe, cum Princeps de veritate edoctus illud non concessisset, insinuat, Decij opinioni contra communem sententiam non esse locum, quando nihilominus Princeps adhuc esset concessurus, licet non leuiter moueretur ad concedendum, quo casu proprie loquitur communis sententia, sicque videtur ex his cum defensionata à contradictione Decij relinquere per diuersitatem qualitatum à se consideratam, licet hoc Menoch, non ita expresserit, non tamen caute itidem dixit sic procedere Abbatis & aliorum sententiam; Abb. siquidem loquitur commun. sentent. cuius casum non distinguit Menoch. ibidem in prædicta sua qualitatum distinctione; nisi intelligimus eum, dum dixit sic procedere Abbatis & aliorum sententiam, intellexisse de Abbatis sententia in d. cap. ex conuisione, num. 4. de rescript. spoli. & sequentium, quorum supra meminimus, tenentium relinquit arbitrio iudicis, quæ causa falsa narrata mouerit vel mouere potuisset Principem ad concedendum: vel non concedendum; & cum his remaneat nostra magis communis & tenenda sententia satis dilucidata & ab spinis difficultatum, quas patiebatur, quæ eam suffire videbantur, erepta.

Quare pro vera & communi resolutione concludo, quod salutas sine subreptio causæ impulsuæ, quæ Principem non de leui nec facile, sed grauiter seu notabiliter mouisset, vel veritas occultata, siue tacita, quæ patefacta eum difficiliorem redderet ad concedendum quamuis adhuc in vtroque casu competita veritate fuisset nihilominus concessurus, vitiat in totum rescriptum, gratiam vel aliam concessionem: quod præmaximè procedit, si tunc Princeps, salutate non expressa, vel narrata sine veritate, quamuis idem adhuc concessisset, moderamina quædam eidem adiecisset, sequendo opinionem Didaci: Quamuis hoc de moderaminum adiectione, ut dicebamus, necessarium non sit ad annulationem gratiæ, quod si qualitates necessario à iure exprimentæ vel ab stylo curiæ vel consuetudine Principis solite & consuetæ exprimi, taceantur, rescriptum & gratia atque concessio vitiantur, vniuersalque non subsistet per supra dicta.

Nunc autem in materia falsitatis & subreptionis rescriptorum declarandis nobis opportunè se offert text. in cap. 2. de rescript. supra dictis nimis concinnus: Ibi namque concessum fuit rescriptum cuidam clerico, in quo commissa fuit causa inter ipsum & alium clericum Episcopo Conuentien. super quadam præbenda, sub tenore videlicet, ut si constaret reum de perjurio esse conuictum, & perpetuo illi renuntiasse præbendam, amoueretur ab ea; Quatum virtute literarum Apostolicarum Episcopus ille eo cognito & probato, ipsum reum eadem præbenda priuauit, à quo sententia pro parte rei condemnati fuit appellatum, aliudque rescriptum commissionis impetratum Cantuariensi Archie-

Archiepiscopo, sub ea forma, vt eadem prebendam praeiē & absque causa cognitione restituere: De qua Summus Pontifex informatus rescripsit iterum praefato Archiepiscopo Cantuarien dicens: Verum, quoniam non credimus in ea praesens scripsisse, & in huiusmodi literis intelligenda est hac conditio etiam non apponatur (si praesens veritate nitatur:) mandamus, quatenus inspectis literis, quas Episcopo praedicto direximus, si inuenieris, quod secundum praedictum modum ei scripsimus, & in literis, quas praefatus E. (hoc est reus) reportauit, non fuit habita mentio priorum literarum, sententiam praefati Episcopi confirmes, & saepe dictum E. cum literis nostris, quas tibi detulit, ad praesentiam nostram venire compellas: & quod in rescriptis & mandato intelligatur illa clauisula; Si praesens veritate nitatur, & quod expressa in precibus, debeant probari ab experiente, si de eis controuersia ipsi cum aliquo fuerit, probat late amplians & limitans Mascard, de prob. in 3. tom. conclus. 12. 11. per totam.

53 Sed insuper quaerit gloss. prima ibi circa intellectum prioris rescripti, nunquid in casu ipsius (quo praecipuum fuit, quod si constaret ipsum F. de peritio esse conuictum, & perpetuo illi renuntiasse praebendam, amoueretur ab ea, eo cognito & probato) istorum altero probato, possit Episcopus ipsum F. remouere, cum alterum sufficere de per se, nempe peritium, vt in cap. quarelam, de iur. iur. cum similibus, & spontanea renuntiatio, vt in cap. accepta, cum similibus, de rest. spol. & arguens ad partes tandem concludit in vers. sed si alterum, quod si alterum per se sufficit ad remotionem alicuius (prout in proposita specie sufficiebat, alterum probati fat est) licet copulatiue illa duo mandentur, nisi Papa aliud expresse cauerit, vt ibi ex pluribus probat, & praecipue ex cod. text. ibi, Eo cognito & probato, Nam cum duo praecessissent, non dixit his cognitis & probatis; Ecce ibi text. iuncta gloss. probantem, quod vbi plura copulantur in rescripto circa vnam effectum, quorum quodlibet per se solum est sufficiens ad eundem, sufficit probare vnum, licet alterum verum non sit, ad hoc, vt rescriptum valeat, & iuxta id sententia virtute rescripti proferenda sit, quam gloss. sequuntur omnes ordinarij ibidem, praecipue Felin. num. 23. plures referens, caeterique & Lopus allegatione 24. incipienti limitat. decretalis, in fine, & allegatione 54. incipienti, quidam quorum, col. 3. vers. de hoc patet, post num. 5. & in vers. item non expedit, colum. 4. Tiraquel. plures referens de cessante causa, limitatione 22. num. 14. Et probat nouissime Iosephus Mascard. de probat. volum. 1. concl. 325. num. 1. ea ratione, quam exprimit ibidem num. 5. post Felin. vbi supra: Nam si cum plura narrantur que de iure minime necessaria sunt, capitula ipsa in distinctionem resoluuntur, vt in e. cum iam dudum, de praebend. & in c. significante, & ibi notat Dec. in ult. notab. per illum text. num. 9. de appellat. post Abb. ibi n. 5. & in c. licet causam, num. 31. vers. reddo rationem, de probat. & alios quos refert.

55 Hinc si plura capitula sint narrata copulatiue in commissione, quorum aliqua vera, & aliqua falsa sint, sufficit probare, quod vnum sit verum, vt commissio valeat, vt exstat de hoc decisio Rotae 58. alias 7. incipit, licet capitula, de rescriptis, in nouis, & decis. 175. alias 7. nota quod licet plura capitula de rescriptis, in antiqua, decidit etiam Bellamer, in decis. 280. incipit, licet plura, tit. de rescriptis. sequitur Mascard. vbi supra, n. 1. & ante eum Fel. vbi supra, d. n. 23.

56 Hinc etiam similiter dixit Lopus allegat. 24. in fine, quod vbi plures causae narrantur in rescripto, quarum aliqua sunt subreptitiae narratae, aliqua vero non procedendum est super illis, super quibus Papa se fundat;

& si illae vnae verae, non attenduntur aliae falsae: Vnde licet duae causae sint expresse, quarum vna est se potens ad mouendum Principem, satis est illam probare vt decidit etiam Domini de Rota apud Puteum lib. 2. decisio 70. item fuit resolutum ex dictis per Franciscum in cap. cum cessante, in princ. de appellat. sequitur Mascard. vbi supra, num. 8.

Sic etiam, si Ordinarius beneficium vacans conferat, declarata duplici causa, si vera vna sit, collatio sustinetur, cum habeat Ordinarius vtroque casu potestatem: ita consultus respondit Geminian. conf. 52. vacante canonicatu, post num. tertium, vers. in contrarium videtur, sequitur Abb. in cap. licet causam, num. 30. in vers. se atrinaxit, & ibi Felin. num. 40. vers. collatio primo limit. de probatio. id comprobatur: sequitur etiam Mascard. vbi supra, n. 2.

Huc tendit, quod quodammodo etiam de Rota obferuauerunt decisio. 83. alias 14. si impetrans aliquam Ecclesiam, de rescriptis, in nouis, nempe, impetranti beneficium, & narranti illud pluribus modis vacare, vt per consuetudinem, exsecrabilitatem, per cap. de multa, de praebend. & per non promotionem intra annum, in cap. licet canon, de elect. lib. 6. sufficit vnum modum probare, per dict. cap. 2. de rescriptis, sequitur Bellamer. decisio. 735. si impetrans, Felin. in dict. c. 2. num. 23. Pausinus in tractat. de officio & pot. capitul. sede vacante, in vltimo praedict. num. 18. in final. vers. quod sufficit, Cardinal. in Clementina constitutum, 15. quaestio. de elect. Nicol. Milles in suo reperitorio, in vers. collatio gratiam beneficij vacantis, et l. Mascard. vbi supra, num. 6. Oportet tamen probare primum modum vacationis expressum, & non sufficeret, eo omisso, probare alium, quia statim quod firmavit vnum modum vacandi, est impossibile, quod vacet alio modo, argum. cap. susceperunt, de rescriptis, lib. 6. ita Rota vbi supra, & plenius Bellamer, vbi supra: quod sequitur Felin. d. num. 23. aduersus Anton. de Butt. in cap. exhibita, prope fin. de ind. aliquid sententiam: quod ipse sublimitarem, nisi promissio fieret, quocumque modo vacasset beneficium, prout communiter dici solet in literis Apostolicis provisionum, nempe, siue praedictio siue alio quouis modo vacauerit, tunc enim quocumque modo ex supradictis vacet, valida erit provisio ex voluntate clara prouidentis, cum omnes praed. modi vacationis sint expresse: & praeterea, quia licet iure statutum sit, vt cum vnus vacandi modus exprimitur, alter non contineatur, vt in cap. susceperunt, de rescriptis, in 6. vnde si narratum est, vacare per obitum, non valet concessio si reperitur vacare per resignationem, iuxta communem sententiam, quam refert Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. centur. 3. casu 201. num. 103. hoc non procedit, quando aliud constat de intentione impetrantis, quia tunc vtroque vacationis modus pro expresse habetur, ibidem n. 105. post alios probat Menoch. Ergo idem a fortiori est dicendum, quando id constat ex mente concedentis: Sed in terminis, quando exprimitur vnus vacationis modus, adiecta dicta clauisula; Et quouis alio modo vacet, hoc tenet Rota decis. 14. de rescriptis, in nouis, sequitur Felin. in cap. in nostra, n. 38. vers. saluti a. de rescriptis. Rebuff. in praxi, & alij, quos refert & sequitur Menoch. vbi supra n. 107.

Similiter etiam si rescriptum Papae, continens diuersas gratias subreptio in vna non vitabit illud in alia, arg. cap. si eo tempore de rescriptis, lib. 6. conducent supra tradita circa intellectum dict. cap. super literis de rescriptis, & in terminis probat las. in l. 1. §. sed & si mihi, num. 15. vers. sexto adde. ff. de verb. obligat. & Ant. de But. per text. ibi, in d. cap. exhibita, in fin. Roman. conf. 369 circa primum, num. 57. vers. vnde succedat, Bellam. decis. 45. si impetranti, refert & sequitur Mascard.

Mascard. vbi supra, num. 5. Quod limitarem, nisi ambe gratiae essent connexae, per c. constitutus, de rescriptis, & ea, que supra in proposito diximus, num. 46. 62 Superiora procedunt, etiam si narrans iurasset omnia narrata, se credere esse vera, iuxta gloss. verb. probare, in cap. vt circa, de elect. in 6. in §. editio perpetuo, sequitur Felin. in d. cap. 2. de rescriptis, num. 23. vers. item ampliatur, idem Fel. in d. cap. licet causam, n. 4. vers. 1. limita, Mascard. vbi supra, n. 9.

63 Supradicta tamen de pluribus copulatis, tam in rescriptis, quam in libello vel articulis, quod sufficit probare vnum de per se sufficiens, limitat quinque modis Felin. in d. cap. 2. num. 27. cum seqq. & septem limitationes ad idem cum suis sublimitationibus late prosequitur Mascard. d. concl. 325. num. 10. cum sequentibus.

64 Ex superioribus tamen inferitur, quod quando duo coniunctim narrantur, quorum ex se neutrum sufficeret, sed vtique, tunc vtique probandum erit, vt in cap. olim, & in c. inter ceteros, de rescriptis, id quod expresse fatetur gloss. 1. d. c. 2. de rescriptis, circa medium, vers. si coniunctim duo mandantur, & praesupponunt ceteri & tenent Mascard. vbi supra, n. 21. refert plures vltra eum Tiraq. d. caus. cessant. limit. 12. num. 15.

65 Sed si & quod in rescriptis diximus supra, idem procedit in legibus & aliis dispositionibus, habentibus duas aut plures causas, siue rationes, Nam vna cessante, sustinentur ex alia vera, vt in §. assuitatis, Instit. de iur. & latissime pluribus iuribus & auctoritatibus vsque ad nauseam amplians & limitans, comprobatur Tiraquel. de caus. cessant. limit. 22. per totam, & Ludou. Mexia; à praedicto auctore plura desumens in l. Regia Toleti de los terminos, in 12. fundamento 1. partis, n. 29. cum seqq.

66 Hoc tamen intelligendum est, quando quaelibet causa influit per se in effectum, & sic quando quaelibet sola satis est ad producendum illum effectum, secus vero, si omnes simul considerentur: Hoc namque casu cessatio vnus facit, cessare effectum vt in e. quoniam frequenter, §. porro, & ibi Panorm. in fin. iuncto §. si autem, vt licet non concess. Bart. in extranag. ad reprimendum, in verb. ne eorum absentia, Bald. in l. generaliter, in 2. col. 2. vers. secundo oppono, C. de Episc. & cleric. com. probat & refert plures ita tenentes Tiraquel. vbi supra, num. 12. cum sequentibus, & decis. Pedem. 118. num. 6. Caesar Lambert. de iure patron. lib. 1.

67 art. 4. 6. quest. princ. 1. part. 1. mem. 4. fol. 57. Item tamen procedit quando causa sint connexae, vt ex aliis probat Gomez. in regul. de impetratio. benef. vac. per obit. fam. Cardin. quest. 17. pag. 463. in vers. tenendo tamen.

68 Superiora tamen intelligenda sunt secundum Mascardum statim citandum, in rescriptis ad lites, & aliis dispositionibus: secus vero in gratiosis; Ita concluderunt domini Rotae in vna Hispanens. patri-monij portione, vt habetur in recollectis à Corambon. decisio. 17. de rescriptis, prout refert Mascard. vbi supra, num. 24. vbi quod ex hoc limitauerunt, dict. allegationem 24. Lapi, & voluerunt fad. expressio-nem aetatis vitare gratiam, licet alia narrata vera existerint, & super aetate Papa non se fundasset, vt refert Mandos. in dict. allegatio. 23. Lapi, in vers. nar-rantur, conducent tradita in proposita per Rebuff. in praxi benef. in differentiis inter rescripta gratia & iustitia, num. 1. cum sequentibus. Quod tamen verum intelligit Mascard. solum in mendacio non dolo, secus tamen, vbi praesumi deberet esse dolo, vt si quid in facto proprio narraretur, in quo tolerabilis ignorantia non datur, vt in l. quamquam, ff. ad Velleian. &

in cap. ab excommunicato, de rescriptis, & consultat Decius consilio 474. viso in fine, numero 14. & asseruit Mandos. vbi supra. Sed videtur a fortiori procedere, quod ex Mascard. modo retulimus in mendacio dolo, quod totum rescriptum indistincte vitatur, vt in dict. cap. super literis, in prima parte, de rescriptis, quod in gratiosis procedit, vt Abbas & ceteri, communi-ter ibidem absque dubio fatentur, & idem in praesum-pto dolo, cum in facto proprio non sit probabilis ignorantia, vt idemmet Mascardus dicit. Quare, aut ego mentem Mascardi non percipio, aut ipse se non intelligit, nec recte explicauit: sed quia hac limitatio Mascardi in rescriptis gratiosis, & ante eum Rebuffus, vbi supra, nimis generalis est, non distinguens spe-cies, quia tantum vnam expresse limitat, vt vidimus, nec ipsi procedunt in hoc magistraliter, vnde est, vt sic simpliciter & indigeste tradita praedict. limitatio aberrare facere facilliter possit, ideo circa intel-lectum huius limitationis, quid exprimentum sit in literis gratiae ad beneficia, & quando dicatur benefi-cium huiusmodi subreptum, & quando non, videndi sunt latissime Felin. in cap. in nostra, de res-criptis, & Selua de benef. in tercia parte, quaest. 11. & Menoch. d. casu 201. num. 32. cum sequentibus, vsque ad fin. casus.

In dubio tamen, inquit idem Mascard. in eodem tractat. de probat. in verb. dispensationem, conclus. 523. num. 5. quod dispensatio (intellige, vbi nulla causa expressa est in ea) praesumitur fieri ex pluribus causis, & non ex tantum, per ea, que tradunt gloss. & Doctor. in l. quamuis, C. de fideicommissis, & ibi Iaf. num. 8. & Alban. consil. 79. num. 11. nempe, quod in dubio, vbi nulla ratio expressa est, non praesumitur, quod vna ratio tantum possit assignari legi vel statuto, sed plures; id quod inquit Salycet. in l. serui, num. 31. C. de noxalibus, Iason. in athen. quas actiones, n. 22. vers. scilicet, & quid erit tunc, Tiraquel. alios allegans in tract. de cessant. causa limitat. 21. num. 11. Ant. de Padill. in d. l. quamuis, num. 18. C. de fideicommissis, vbi tamen dicunt plures esse rationes, & creditur, nisi contrarium probetur; & qui dicit vnicam esse rationem, probare debet, Corneus consil. 253. col. 2. post medium, lib. 4. Paris. consil. 41. in fin. lib. 3. Crauetta consil. 73. Cephalus consil. 210. n. 61. lib. 2. & tamen non sufficit probare rationem esse vnicam, sed esse vnicam, & eam sola esse finalem, vt notat Crotus in repetitione, omnes populi, 8. conclu-sione, de iust. & iur. Marian. Socin. Iun. consil. 30. n. 38. lib. 1. & tamen ideo à ratione non expressa, non licet arguere, per Bartol. in l. liberorum, num. 12. ff. de verb. signif. Imol. in l. si vero, §. de vivo, ff. solus matrimonio, Atet. cons. 27. colum. 3. Alex. cons. 80. num. 13. lib. 1. Paris. consil. 41. num. 73. lib. 3. Dec. cons. 553. num. 6. Bald. in l. maximum vitium, col. 3. vers. sed quod Bartolus dicit, C. de lib. prae. vel exhered. late Cephal. cons. 252. n. 3. lib. 2. & consil. 210. num. 48. eod. lib. 2. Roland. à Valle consil. 55. num. 2. lib. 1. Si tamen in lege vel alia disposi-tione non potest reddi, nisi vna tantum causa, ea de-beret haberi pro expressa, operaturque omnes illos effectus, quos ratio expressa in quacumque disposi-tione operari solet, iuxta gloss. vbi per scribentes in d. l. quamuis, quam maxime commendat atque sequuntur, & multi praeterea, quos allegat Tiraquel. vbi supra, limit. 21. num. 8. est communiter approbata gloss. illa secund. Marian. Socin. consil. 1. num. 11. vol. 1. se-quitur plures refertens D. Molin. lib. 1. de Hippi. primo-gen. c. 5. n. 9.

Hac omnia circa intellectum text. in d. cap. 2. de re-scriptis, recte perpena nullam contradictionem faciunt communi & magis receptae sententiae, quam prius supra defendimus circa falsitatem vel subreptionem

causae impulsivae, quae non leuiter, sed notabiliter mouisset Principem ad concedendum, vel de veritate tacita, quae eum difficiliorem redderet, &c. Quamquam quidem in his, quae postmodum adduximus, quae videbantur prima facie contraria, vnaquaeque causa ex narratis erat de per se sufficiens absque alia, ad eundem effectum, quem Princeps in concessione intendebat, & ambae adiectae fuerunt in precibus pro facti contingentia maiorique cautela, quare nil mirum si vna probata, quae sola sufficiebat, cuius salutas nihil mouit Principem, sustineatur & non vitietur rescriptum. At vero in specie praefata communis sententiae diuersum contingit, vt non semel admodum.

74 Ex superioribus in discutienda venit opinio quaedam Petri de Anchar. *conf. 295. pro clariori, num. 13.* renentis, literas obrentas ad beneficia Ecclesiastica validas ac efficaces esse, quamuis falsa fuerit facta mentio valoris eius beneficii, quod petitur, modo appareat nihilominus vero valore expresso, eandem Principem concessurum fuisse: contra hanc namque opinionem Ancharani obstat Primo, in quibus licet de iure verus valor beneficii in eius impetratione exprimi non debeat, nec sit necessarium; iuxta gloss. in *Clement. 1. de preben. & ibi Dd. & in cap. ad aures, de rescript. vbi Decius, num. 10. & Mant. num. 18. & 19.* plures referunt sequitur Gomez in *reg. Cancell. de valore exprimendo in impetratione beneficii, quast. 11. vers. praeterea quia ex quo, pag. 949.* Et id vno ore affirmant nostri iuris interpretes, secundum Menoch. qui plures refert *d. casu 201. n. 77.* & alios Quintil. Mandol. in *reg. 22. de vno. & confirm. quast. 1. num. 12.* Attamen in de stylo curiae Romanae & ex regulis Cancellariae Apostolicae, exprimendus est necessario verus beneficii valor, alias impetratio & prouisio erit nulla, vt in *regul. supradicta de valore exprimendo*, quae est Verban. IV. vbi gloss. & Gomez & Quintil. Mandol. & iterum idem Mandol. in *d. regul. 22. de vno. & confirm. quast. 5. num. 2. & quast. 6. num. 4. Felin. in d. ad aures, num. 10. Rota decis. 19. de rescript. in nouis*, quam refert vna cum aliis per multis Decius in *diel. cap. ad aures, num. 10. versic. secunda conclusio*, & alios plures Pontifices ita ordinasse refert Gom. *vbi supra*, sequitur idem Dec. in *consil. 159. Rebuff. in tractat. de nominat. quast. 9. num. 29. D. Couar. lib. 1. variarum rescript. cap. 20. num. 7. Menoch. d. casu 201. num. 77.* vbi assignat rationem, quia per valorem potest Pontifex reddi difficilis in concedendo vni, quod alteri concederet, iuxta dict. *cap. postulat. de rescript. iuncta nostra communis & recepta sententia*, quam supra late defendimus, & hic stylus seruandus omnino est in curia, secundum Dec. *consil. 11. num. 16. inf. in l. cunctos; populos, 1. lectura, num. 53. C. de summa Trinit. & fide Cathol.* vbi idem dicit de regulis Cancellariae, ideo cum falsitas contigerit in ea qualitate, quae necessario est Principi exprimenda, conueniunt gratiam ipsam vitiatam, *ex supra late adductis*, & praeterea in terminis, quod si falsus valor beneficii exprimat, vitietur rescriptum, decidit Rota *decisione 47. de rescript. in antiquo*, quam refert & sequitur Menoch. *vbi supra, numero 83.* quoniam multa expressa nocent, quae tacita nocere non possunt, Rota *decis. 10. num. 2. de rescript. in nouis. seu verius ibi apostillantes*, & in terminis opinionem supra dictam Anchar. in *d. consil. 295.* probat Felin. in *d. ad aures, num. 12.* tum ex supradictis, tum & praesertim ex text. in *cap. cui de non Sacerdotali, vers. idem de preb. in 6.* Quod adeo verum est vt, procedat etiam rescriptum concessum sit ex motu proprio, quia licet tunc non sit mentio valoris beneficii facienda, vt per Menoch. *vbi supra, num. 97.* Atta-

men si falsus valor exprimat, clausula Motus proprii nihil operabitur ad tollendum vitium hoc falsae narrationis; Facilius etenim adduci potuit Papa ad concedendum, quam quando valor subicitur; Illa namque falsa narratio eum impulsisse videtur ad concedendum, vt affirmant Anchar. *consil. 137. Abb. in c. quia circa, vers. sed quare, de consang. & affinit. Cardinal. consil. 66. Papa vniuers. colum. 1.* quos refert & sequitur Menoch. *vbi supra, n. 83.*

Sed nihilominus in Couar. *vbi supra, d. n. 7. praefata* tam opinionem Anchar. *d. conf. 295.* defendit, inquit, sibi potius placere, siquidem de iure verus valor non sit exprimendus; Et quamuis ex regula Cancellariae contrarium appareat, ea regula est stricte interpretanda, cum verus valor beneficiorum difficilem habeat certitudinem, quo fit, vt error in valore exprimendo, non sit considerandus, vbi Principis voluntas constat. Et praeterea pro Ancharano adducit, quod in similibus terminis nominationis scribit Rebuff. in *tract. de nominat. quastione 9. num. 44.* asseuerans, in nominationem obentam apud Gallos, facta mentione beneficii obtenti eiusque valoris, maiori tamen quantitate expressa, quam vere valuerit, admittendam esse; Quia etiam nominationem concedentes cognitionem habuissent veri valoris, nequaquam eam negarent, imo facilius eam concessissent: Nec Anch. sententiae aduersatur text. in *d. c. cui de non Sacerdotali*. Nam, quando verus valor exprimitur in literis gratia taxationis, tunc non potest obtineri vigore dictarum literarum aliud beneficium minoris valoris, cum id repugnet voluntati Principis, vt in *diel. cap. cui de non Sacerdotali*. Si vero exprimitur verus valor causa demonstrationis, & constat de corpore, admittendum est, quod Ancharan. censuit, nec gratia propria virtutem amittit ex errore valoris expressi; Si vel propter minorem valorem alias apertum sit, Principem etiam certum de vero valore, idem concessurum, vt in specie sequitur Anch. *tradit Ripa in d. cap. ad aures, n. 78.* quorum sententiam probat Couarr. *vbi supra, dicta num. 7.* & opinionem Ancharan. simpliciter sequitur alios referens Aymon. *Crauet. consilio 2. n. 14.*

Quid tenendum? Ego profecto omnia isthaec circumspiciens, etsi videam adducta de vero valore exprimendo contra Anch. loqui simpliciter, ac proinde posse intelligi vbi non constat, quod vero valore expresso nihilominus Princeps easdem literas concessisset, ideoque videatur eo constituto contrarium tentari posse cum opinione Ancharan. & sequacium; Nihilominus in rigore iuris adhuc verius esse existimo contrarium, ac proinde tenendum contra opinionem Anch. & sequacium cum Felino & ceteris, quos supra citauimus. Regula enim Cancellariae indistincte praecipit, verum valorem beneficii impetrandi esse exprimendum, ad hoc, vt gratia valeat, & quod alias ipsa vitietur ac nulla sit: Idem habet stylus curiae Romanae. Si igitur iuxta regulam Cancellariae, stylum & consuetudinem curiae exprimendus est verus valor beneficii, si is non exprimat, sed potius falsus, gratia erit subreptitia & nulla, ac si de iure exprimendus esset, vt supra resoluimus. Nihil igitur interest, quod Papa alias esset concessurus, quod in dubio non est praesumendum. Praeterea, si exprimitur minor valor, quam reuera sit, quod solet communis fieri quum in contrarium, etiam si constaret, Papam adhuc vero valore expresso, nihilominus concessurum, non ideo consequitur validam gratiam, (etiam si necessario non fuisset exprimendus verus valor, prout exprimi debet) quoniam per maiorem valorem Pontifex redderet difficilior ad concedendum, licet tandem esset concessurus: quo casu iuxta

iuxta magis commune sententiam, quam supra defendimus, gratia est nulla, quantum magis, cum falsitas veretur circa id, quod necessario vere erat exprimendum Pontifici, vt probauimus: hocque praecipue procedit, si dolose aut per fraudem minor valor expressus sit: argumen. *capit. super literis, 1. part. de rescriptis*. Si vero exprimat maior valor (quod raro aut nunquam contingit) adhuc idem existimo esse dicendum contra Anchar. quia licet hac in specie propter minorem valorem appareat, Principem etiam certum de vero valore; idem concessurum, ac ideo Didacus contendat non vitari gratiam, quod expressio maioris valoris fuerat facta causa demonstrationis, qua de corpore beneficii constat, *regul. l. demonstratio falsa. ff. de cond. & demonstrat.* attamen quia verus valor erat exprimendus, non vidimus, & quia tunc haec quantitas & valor expressus est pars gratiae, vt in *decisione Rota, 6. de preben. in antiquioribus, num. 4. & 8.* non vero causa demonstrationis adiectus: quod patet, quia si causa demonstrationis adiciatur, etiam si verus valor non exprimeretur, sed falsus, cum constaret de corpore beneficii, non vitaretur gratia, vt in *diel. l. falsa demonstratio*, sed ipsa vitatur, vt in *diel. regul. Urban. Quartae & aliorum Pontificum de exprimendo valore beneficii, &c. ibi Alioqui praefata gratia sunt nullae, & farentur Doctores supra ad hoc citati, & constat praeterea ex rationibus dictae regulae, quas ibi assignat Gom. in *praefatione, versic. & est aduertendum, pag. 917.* etiam si constet, ob minorem verum valorem Principem a fortiori idem concessurum, adhuc vitabitur gratia, ob praedictam falsitatem ac subreptionem minoris valoris expressi, quae verisat circa partem substantialem gratiae, sicque cessat fundamentum praecipuum D. Couarr. quod valor significet hoc casu causa demonstrationis. Nec obstat, quod in hac specie vltima, de qua agimus cessant rationes dictae regulae assignatae per Gom. *vbi supra, 1. part. nemp. in causa tollendae auaritia, ne scilicet per taciturnitatem valoris aliquis ultra merita, & plus quam oportet de beneficiis Ecclesiasticis caperet, & ita per falsam valoris expressionem debitus dispensationis modus Papae (cui est haec cura a Deo demandata) tolleretur, capit. quia nonnulli, de cler. non resid. secundum Abb. & Felin. in *diel. cap. ad aures, de rescriptis*, Quae prima ratio plurimum iuris fomentum habet, secundum Gom. *vbi supra*, & tamen cessat in proposito ex expressione maioris valoris, sicut cessat etiam secunda eorum, qui hoc totum ad commodum burfale officialium retulerunt. Praeterea & tertia & magis recepta, vt hoc nomine eam appellat Gom. vt propter annatas, ne defraudetur regula, facta fuerit, & sic regula ista adhaeret taxis annatarum: Sic enim videmus, quod in beneficiis, in quibus non soluitur annata, non exprimitur valor: etiam cessat in proposito; Quandoquidem expresse maiori valore, quam reuera sit, non defraudatur annata, sed potius augetur. Quae ratio est prima & haec tertia simul iunguntur, vt ob eas dicatur fuisse factam regulam, adhuc habemus intentum, quia vtraque ratio cessat, vt praediximus: quoniam etsi in nostra specie, quae raro contingit, cessent rationes regulae, leges tamen ad ea potius quae frequentes & faciles, quam quae per raro eueniunt, adaptari debent, vt in *l. nam ad ea, cum sim. ff. de leg. ideoque nil mirum, si in casu raro contingenti ratio legis deficiat, si in communi, & in his, quae frequentius accidunt, concurat. Praeterea & secundo, quia tertia ratio praedicta communis regulae, non vere cessat in proposito, cum intentio summorum Pontificum in praedicta regula iuxta praefatam tertiam rationem fuerit, quod vero annata soluantur, non vero minor***

aut maior, quam reuera debeat. Sed in hoc casu solueretur maior; Ergo ratio regulae adhuc exstat & militat: quare & regulae dispositio locum habet. Fa-teor tamen opinionem Anch. defensam atque expositam vt per Couar. *vbi supra*, probabilem videri, & fortasse alius probabiliorem, mihi vero contraria probabilius videtur, vt praediximus.

Et proxime in dictis deducitur, quid dicendum sit in illa quaestione; An gratia a Romano Pontifice impetrata ad beneficium curam animarum habens, facta tamen falso mentione, sed absque dolo, quod eadem cura animarum inesse, nulla sit, utpote subreptitia, necne? Primo in namque videtur nullam esse; Nam etsi facilius Papa concessisset huiusmodi beneficium, sciens esse non curatum, adhuc expressio curae praetextu falsitatis nocet gratiae, quia contingit in his, quae de iure necessario sunt exprimenda, vt est cura animarum vbi beneficium curatum impetratur, vt in *c. cum in illis, de preben. lib. 6. & in Clem. 1. eodem tit. & in regul. Cancell. 63. Rota in nouis, 292.* atque ita scribit omnes in *cap. in nostra, de rescript. vbi Felin. corollar. 10.* Ioann. de Selua in *tract. de benefic. 3. part. quast. 1. n. 11.* Decius in *d. cap. ad aures, num. 4. Ripa 19. Mant. 17. de rescript. Rota decis. 1. num. 3. de offic. Archiepiscop. in antiquo. Menoch. diel. casu 201. n. 61.* Ergo sicut omisso eius qualitate, quae de iure est necessaria exprimenda, officio gratiae, quamuis cum nihilominus Princeps concessisset, ita falsa mentio huius qualitate nocet, etiam si veritate comperta Princeps idem esset concessurus, vt colligitur prima facie ex *decis. Rota 73. de rescript. in antiquo*, dum allegatur in causa decisionis text. in *d. c. cui de non Sacerdotali, de preben. lib. 6.* & dicitur, posse hanc quaestionem solui per illum text. vbi expresse inquit text. in finali parte, quod cum iniungitur prouideri alicui de praebenda certi valoris, in praebenda minoris valoris, etiam illi volente, mandatum non potest adimpleri, quia huiusmodi mandata non debent ad alios casus, quam expressos extendi; Nam fines eorum diligenter seruari oportet: facit text. in *cap. suscepium, in prima parte, de rescript. in 6.* vbi mandatum de prouidendo alicui beneficium, quod per resignationem vacauerit, non potest adimpleri, si ille, antequam resignet, decidat, & sic vacatio per mortem, & vacatio per resignationem sunt diuerfa. Accedit etiam pro hac parte, quod in modo proxima quaestione resoluimus.

His tamen in minimis resignantibus, contraria sententia in specie proposita mihi magis placet, imo, quod gratia haec ex praedicta falsitate narrata non vitietur, sed valida quidem sit, si impetrans idoneus sit ad vtrumque, & ad beneficium curatum, & ad non curatum, ex quo impetratur certum corpus beneficii vacantis, & constat de corpore beneficii impetrati, & ex quo Summus Pontifex concessit beneficium magis qualificatum, hoc est, curatum, multo fortius videtur concessisse de minori, hoc est, de non curato, vt in *reg. iuris, cui conceditur, &c.* Nec obstat falsitas qualitate curae adiectae in impetratione, quia illa in proposito, etsi necessario, si vera fuisset, exprimenda esset, attamen nunc censetur adiecta gratia demonstrationis. Ergo eius falsitas gratiam non vitiat, vt in *d. falsa demonstratio, ff. de condit. & demonstrat.* cum ex ea Princeps inductus non fuerit ad concessionem gratiae, vt ex illo text. probatur Abb. in *cap. significasti, colum. penult. & in cap. super literis, num. 6. de rescript. & ibi Felin. num. 3. vers. limita quarto, Domin. consil. 111. & optime Staphil. de literis gratiae & inf. in tit. de modo & forma impetr. Et tenendo hanc partem non obest d. decisio Rota 37. de rescript. in antiquo, quia ex eius mente rectius perpena potius colligitur haec pars, quam*